

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Του

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΡΖΗ

A.M : 4062

Επιβλέπων Καθηγητής : Ιωάννης Σιδέρης

Η παρούσα πτυχιακή εργασία υποβλήθηκε ως απαιτούμενο έγγραφο για την απόκτηση του πτυχίου πλοιάρχου Γ τάξεως του Ε.Ν

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Α.Ε.Ν ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ :

ΘΕΜΑ :

ΤΟΥ ΣΠΟΥΔΑΣΤΗ :

ΑΓΜ :

Ημερομηνία ανάληψης της εργασίας :

Ημερομηνία παράδοσης της εργασίας :

A/A	Όνοματεπώνυμο	Ειδικότης	Αξιολόγηση	Υπογραφή
1				
2				
3				
ΤΕΛΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ				

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ :

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Σε αυτό το σημείο θα ήθελα ολόψυχα να ευχαριστήσω από την μεριά μου τον επιβλέποντα καθηγητή μου τον κύριο Ιωάννη Σιδέρη, για την αποτελεσματική και πολύτιμη βοήθεια που μου πρόσφερε, προκειμένου να φέρω εις πέρας την πτυχιακή μου εργασία.

Επιπροσθέτως θα ήθελα να τονίσω πως η παρουσία του αναφερόμενου καθηγητή στην Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού, ποιο συγκεκριμένα στην σχολή πλοιάρχων διατελεί σημαντικό έργο όσο αναφορά στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, αλλά και της καλλιέργειας των δεξιοτήτων διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού που θα πρέπει να διαθέτει ένας αυριανός αξιωματικός. Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου η οποία με την στήριξη της με βοήθησε στην ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών σπουδών μου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

«Μέγα της θαλάσσης κράτος» - Περικλής

Η ανεξάρτητη και μεγαλειώδης ανάπτυξη της Ελληνικής εμπορικής ναυτιλίας δεν συνοδεύθηκε από ανάλογο αυξημένο επιστημονικό ενδιαφέρον όσο αναφορά τα ελεγκτικά προβλήματα της .

Σκοπός της εργασίας αυτής, είναι να συμβάλει στην προώθηση του επιστημονικού λόγου πάνω στους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελέγχους που διεξάγονται σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση, καθώς και στην προσέγγιση ενός μικρού τμήματος που αφορά την συνολική δομή και λειτουργία μιας ναυτιλιακής επιχείρησης .

Η εργασία αυτή διαιρείται σε 4 κεφάλαια, στα οποία αναπτύσσονται τα σχετικά με τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο των Ναυτιλιακών Επιχειρήσεων σε συνδυασμό πάντοτε με τους φορείς, από τους οποίους αποτελείται η Ναυτιλιακή Εταιρεία . Το πρώτο κεφάλαιο κάνει μια αναφορά στην γενική εισαγωγή του ελέγχου παραθέτοντας ορισμούς αλλά και διαφορές – ομοιότητες μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου. Μετά αναφέρει μέσω του δεύτερου κεφαλαίου τους φορείς από τους οποίους πλαισιώνεται μια ναυτιλιακή εταιρεία αλλά και το έργο που εκτελεί ο κάθε φορέας ξεχωριστά συμβάλλοντας έτσι στο συνολικό έργο της εταιρείας . Τέλος μέσω των κεφαλαίων τρία και τέσσερα παραθέτει πληροφορίες για τον εσωτερικό και εξωτερικό έλεγχο μιας ναυτιλιακής εταιρείας

Συνοψίζοντας, ευελπιστώ ότι διαμέσου της εργασίας μου θα διατυπώσω με σαφήνεια και ακρίβεια την δομή των ελέγχων, αλλά και το πώς διεξάγονται αυτή μέσα σε μια Ναυτιλιακή Εταιρεία αλλά και την συνολική λειτουργία και οργάνωση αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ	6
1.1 Ορισμός και βασικά στοιχεία ελέγχου	6
1.2 Η έννοια και ο σκοπός της σύγχρονης ελεγκτικής	7
1.3 Τα είδη ελέγχου που αφορούν μια ναυτιλιακή επιχείρηση	8
1.4 Διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΜΙΑΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ	11
2.1 Ορισμός της ναυτιλιακής επιχείρησης, πλοιοκτήτη, εφοπλιστή, κύριο του πλοίου	11
2.2 Λειτουργίες της οργάνωσης και της διοίκησης – management μιας ναυτιλιακής εταιρείας.....	12
2.3 Οργάνωση και δομή μιας ναυτιλιακής εταιρείας	14
2.4 Σχεδιασμός και πρόγραμμα ελέγχου σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	20
3.1 Αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου	20
3.2 Έννοια και σκοπός του εσωτερικού ελέγχου	20
3.3 Κατηγορίες ή τομείς του εσωτερικού ελέγχου	22
3.4 Εισαγωγή στις βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου	25
3.5 Ερωτηματολογία εκτιμήσεως εσωτερικού ελέγχου.....	30
3.6 Βασικές επιδιώξεις και εξασφαλίσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ	34
4.1 Γενικές πληροφορίες του εξωτερικού ελέγχου.....	34
4.2 Αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου στην ναυτιλιακή επιχείρηση	35
4.3 Εταιρείες που υπάγονται υποχρεωτικά στην διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου	38
4.4 Οφέλη εξωτερικού ελέγχου.....	39
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	41
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	42

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

1.1 Ορισμός και βασικά στοιχεία ελέγχου

Ο έλεγχος ορίζεται ως η συγκέντρωση τεκμηρίων σχετικά με ορισμένες πληροφορίες, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν οι προς έλεγχο πληροφορίες έχουν προκύψει με βάση τον καθορισμό ορισμένων κριτηρίων. Ο ορισμός αυτός στην τελική του μορφή παρουσιάζεται αρκετά γενικός, και δεν περιορίζεται μονάχα σε ένα είδος ελέγχου αλλά και σε πολλές άλλες κατηγορίες ελέγχων.

Το πρώτο βασικό στοιχείο που αναφέρει ο παραπάνω ορισμός είναι οι προς έλεγχο πληροφορίες . Οι πληροφορίες αυτές κατά κανόνα θα πρέπει να έχουν προετοιμαστεί από την διοίκηση της ναυτιλιακής επιχείρησης, και να συνιστούν αντικείμενο ελέγχου, επιπλέον οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να είναι σε τέτοια μορφή ώστε να επιδέχονται έλεγχο και επιβεβαίωση .

Το δεύτερο στοιχείο το οποίο και αυτό θεωρείται εξίσου σημαντικό είναι τα κριτήρια ελέγχου τα οποία εξαρτώνται από τις αναφερόμενες προς έλεγχο πληροφορίες . Για παράδειγμα εάν ο έλεγχος αναφέρεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας ναυτιλιακής εταιρείας, σαν κριτήριο ελέγχου θεωρείται το εφαρμοστέο πλαίσιο χρηματοοικονομικής πληροφόρησης (λογιστικά πρότυπα).

Το τρίτο στοιχείο του ορισμού το οποίο και αυτό με την σειρά του συμβάλει στην γενική αποτίμηση του ελέγχου, είναι τα τεκμήρια ελέγχου στα οποία αναφέρονται λεπτομερώς στοιχεία, και δεδομένα που χρησιμοποιούνται για να εξακριβωθεί εάν οι προς έλεγχο πληροφορίες συμφωνούν με τα κριτήρια ελέγχου.

Τέλος σημαντικός θεωρείται ο ρόλος του ελεγκτή ο οποίος θα πρέπει να είναι ικανός, και προσοντούχος. Ο ελεγκτής, θα πρέπει να έχει τις κατάλληλες γνώσεις και εμπειρία προκειμένου να εφαρμόζει και να κατανοεί τα κριτήρια ελέγχου, αλλά και την ικανότητα προσδιορισμού των ειδών, αλλά και της ποσότητας των τεκμηρίων που απαιτούνται έτσι ώστε να είναι σε θέση να διατυπώσει αξιόπιστο πόρισμα επί του ελέγχου του αφού εξετάσει τα ελεγκτικά κριτήρια.

1.2 Η έννοια και ο σκοπός της σύγχρονης ελεγκτικής

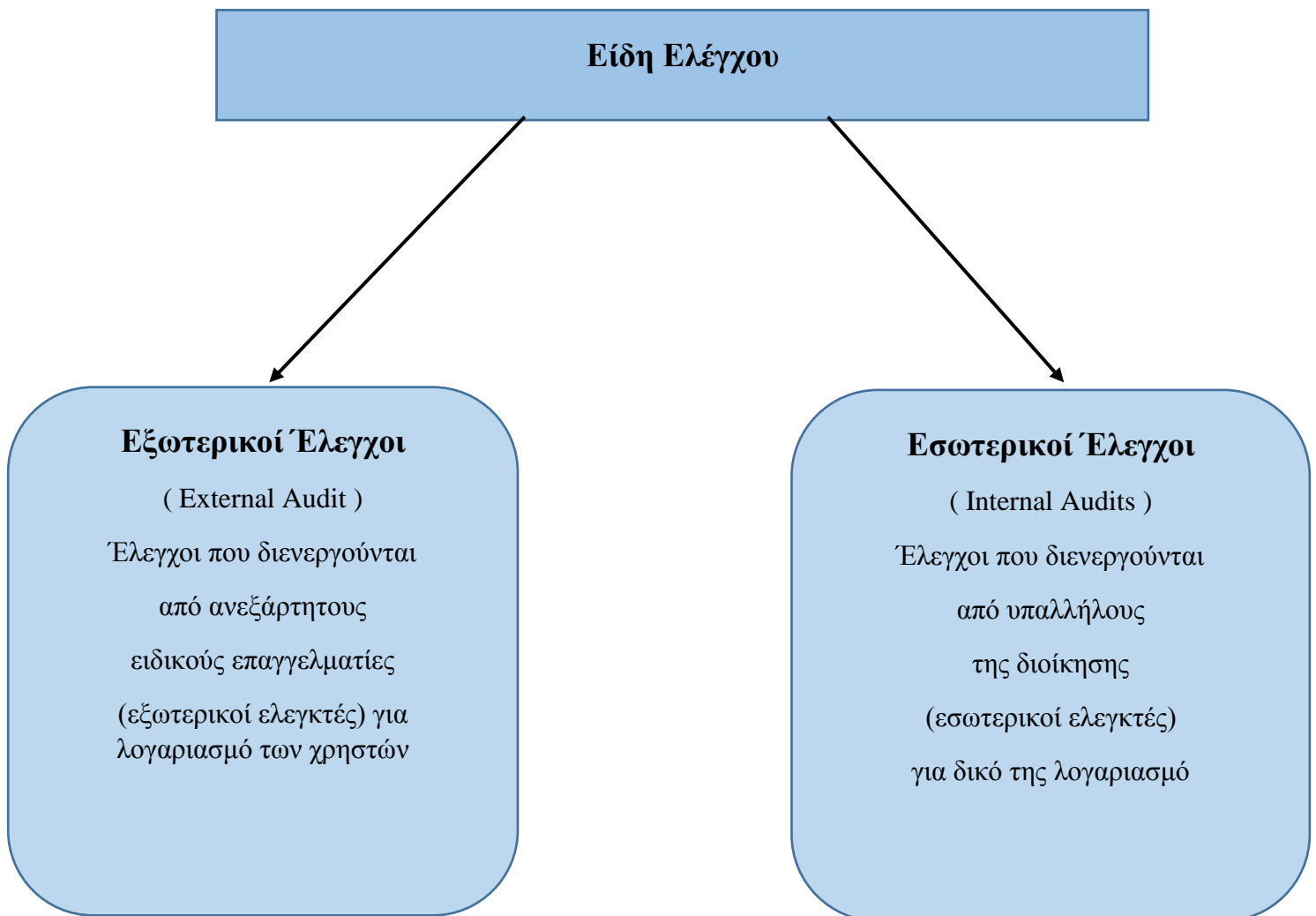
Αρχικά οι γενικοί κανόνες, οι όροι και οι προϋποθέσεις στην διεξαγωγή ελέγχου σε κάθε οικονομική διαχείριση ξένης περιουσίας πραγματοποιούνται από την Ελεγκτική, η οποία είναι κλάδος της οικονομικής των επιχειρήσεων και εκμεταλλεύσεων. Με βάση τα ανωτέρω είναι δυνατό να εξαχθεί ως συμπέρασμα ότι η Ελεγκτική εξετάζει :

- Το αντικείμενο του ελέγχου (τι ελέγχεται, γιατί και ποιοι είναι οι επιδιωκόμενοι σκοποί)
- Το υποκείμενο του ελέγχου (δηλαδή τα πρόσωπα και τα προσόντα αυτών που διενεργούν τον έλεγχο)
- Τις ελεγκτικές διαδικασίες (τεχνική του ελέγχου)

Κάθε έλεγχος προϋποθέτει την ύπαρξη δυο προσώπων (ελεγκτή & ελεγχόμενο) όπου ο πρώτος εξετάζει κατά κανόνα ενέργειες και παραλείψεις του δεύτερου. Αρχικά το αντικείμενο του ελέγχου που καταλογίζεται σε αυτή την περίπτωση, είναι η οικονομική διαχείριση μιας ξένης περιουσίας με την ευρύτερη πάντα έννοια , π.χ. ελέγχεται η διοίκηση και η διεύθυνση μιας ναυτιλιακής εταιρείας για την περιουσία που διαχειρίζεται όμως αυτή η περιουσία είναι ξένη, με αποτέλεσμα αυτή να ανήκει σε μετόχους , εταίρους και σε άλλους επιχειρηματικούς φορείς.

Ο έλεγχος στην αναφερόμενη οικονομική διαχείριση μιας ξένης περιουσίας συμπεριλαμβανομένου και των ανωτέρων προϋποθέσεων είναι αναγκαίος, και αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα της κάθε διαχείρισης. Σημειώνεται επίσης ότι το υποκείμενο του ελέγχου είναι ο ελεγκτής, δηλαδή το πρόσωπο εκείνο το οποίο έχει τα προσόντα να διενεργεί τον έλεγχο. Επιπρόσθετος, ο ελεγκτής αυτός μπορεί να είναι είτε εσωτερικός, είτε εξωτερικός, δηλαδή από την μία να έχει υπαλληλική εξάρτηση με την επιχείρηση (εσωτερικός), και από την άλλη να αποτελεί ένα ανεξάρτητο και αδέσμευτο πρόσωπο έναντι της ναυτιλιακής επιχείρησης αλλά και των συνεπακόλουθων φορέων αυτής που την πλαισιώνουν (εξωτερικός).

1.3 Τα είδη ελέγχου που αφορούν μια ναυτιλιακή επιχείρηση

Εσωτερικοί Έλεγχοι

Ο εσωτερικός έλεγχος, είναι μια ανεξάρτητη δραστηριότητα μέσα σε ένα οργανισμό, με στόχο την επιθεώρηση της λογιστικής, οικονομικής και των άλλων λειτουργιών ως μία βασική προστασία και υποστήριξη προς την διεύθυνση. Επιπλέον, είναι ένα είδος ελέγχου το οποίο στοχεύει στην μέτρηση και εκτίμηση της αποτελεσματικότητας των άλλων τύπων ελέγχου, και τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται σε γενικές γραμμές είναι λογιστικής και οικονομικής φύσεως.

Επίσης διευκρινίζεται ότι η έννοια του εσωτερικού ελέγχου δεν πρέπει να συγχέεται με την έννοια των εσωτερικών δικλίδων διεύθυνσης (Internal control systems). Η σύγχυση αυτή έχει δημιουργηθεί από το γεγονός ότι στην ελληνική βιβλιογραφία οι αγγλικοί όροι Internal control και internal audit συχνότατα, αλλά εσφαλμένα αποδίδονται και οι δύο με τον ελληνικό όρο «εσωτερικό έλεγχο», χωρίς δηλαδή να γίνεται διάκριση μεταξύ του Audit (έλεγχος) και του Control (δικλίδες διεύθυνσης). Επιπλέον, οι εσωτερικές δικλίδες διεύθυνσης (Controls) παρουσιάζονται ως ένα πλέγμα μηχανισμών και διαδικασιών στο ευρύτερο πλαίσιο οργάνωσης μιας ναυτιλιακής επιχείρησης το οποίο στοχεύει αποκλειστικά, στην εποπτεία και παρακολούθηση της επιχείρησης με σκοπό την επίτευξη των στόχων. Οι δικλίδες αυτές λειτουργούν προληπτικά, δηλαδή πριν πραγματοποιηθεί μια συναλλαγή (Ex-ante), σε αντίθεση με τον εσωτερικό αλλά και τον εξωτερικό έλεγχο που λειτουργούν εκ των υστέρων. Για παράδειγμα, πριν από την έκδοση ενός τιμολογίου και την αποστολή εμπορευμάτων η διοίκηση της Ναυτιλιακής Επιχείρησης ζητά να γίνει επαλήθευση (λειτουργία δικλίδας) της ποσότητας των εμπορευμάτων αυτών κατά την φόρτωση καθώς και συμφωνία μεταξύ των δεδομένων του δελτίου παραγγελίας, του δελτίου αποστολής, και του τιμολογίου πώλησης (όνομα πελάτη, είδος, ποσότητα, τιμή πώλησης, κ.λπ.). Αυτές οι συμφωνίες και οι έλεγχοι, μπορεί να διενεργούνται εκ των υστέρων, δηλαδή μετά την διενέργεια της συναλλαγής, είτε από εσωτερικούς ελεγκτές στα πλαίσια εσωτερικού ελέγχου ή από εξωτερικούς ελεγκτές στα πλαίσια εξωτερικού ελέγχου.

Εξωτερικοί Έλεγχοι

Ο εξωτερικός έλεγχος, είναι ο έλεγχος ο οποίος διενεργείται από εξωτερικούς ελεγκτές οι οποίοι δεν έχουν καμία σχέση εξαρτημένης εργασίας με την οικονομική μονάδα την οποία καλούνται να ελέγξουν μετά από πρόσκληση των μετόχων της. Επιπλέον, ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται αποκλειστικά στο λογιστικό σύστημα ενός οργανισμού, αλλά και των επιμέρους οργανωτικών συστημάτων, τα οποία

ενδέχεται να επηρεάζουν την λειτουργία και την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, με συστηματική και με καθορισμένες διαδικασίες έρευνα επί των οικονομικών καταστάσεων, τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση ο ελεγκτής. Τα διακριτικά χαρακτηριστικά του ανεξάρτητου εξωτερικού ελέγχου αποτελούν η έκφραση γνώμης του ελεγκτή αναφορικά με την ορθή ή όχι παρουσίαση της χρηματοοικονομικής θέσης της επιχείρησης και των δραστηριοτήτων της στις ελεγχόμενες από αυτόν χρηματοοικονομικές καταστάσεις, κατά την περίοδο την οποία αφορά ο έλεγχος, μέσα στο πλαίσιο της νομοθεσίας και των ιδιαίτερων συνθηκών της χώρας στην οποία δραστηριοποιείται η Ναυτιλιακή Επιχείρηση.

1.4 Διαφορές που παρουσιάζονται μεταξύ εσωτερικού και εξωτερικού ελέγχου

Από τα ανωτέρω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί μια ευρύτερη έννοια από αυτή του εξωτερικού ελέγχου. Ο εξωτερικός έλεγχος περιορίζεται στην εξέταση και πιστοποίηση των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης, ενώ αντίθετα ο εσωτερικός έλεγχος είναι υπεύθυνος για την επισκόπηση και αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της ναυτιλιακής επιχείρησης, πράγμα που σημαίνει ότι ο ρόλος του είναι αρκετά ευρύς, καθώς δεν περιορίζεται η δραστηριότητα του σε οικονομικά δεδομένα.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της στροφής του εξωτερικού ελέγχου στην επισκόπηση των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου των ελεγχόμενων εταιρειών, κυρίως όσον αφορά τις δικλίδες ασφαλείας (σημεία ελέγχου) που τίθενται από τις ίδιες τις εταιρείες γύρω από τα συστήματα χρηματοοικονομικής τους διαχείρισης, αποτελεί ο Νόμος Sarbanes – Oxley (Section 404) (2002) των ΗΠΑ. Σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο, οι εταιρείες που έχουν εισηγμένες μετοχές τους στο Χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης οφείλουν να έχουν καταγεγραμμένες τις δικλίδες ασφαλείας για την ασφαλή χρηματοοικονομική διαχείριση, να αυτοαξιολογούνται, και να πιστοποιούν τόσο ο διευθύνων σύμβουλος όσο και ο οικονομικός διευθυντής για την επάρκεια τους ετησίως, όπως και ο εξωτερικός ελεγκτής τους. Επιπλέον, επιβάλλεται να διενεργούν δοκιμές (Test) αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας ετησίως, τα οποία θα διαφέρουν ανάλογα με την σημαντικότητα της ελεγχόμενης διαδικασίας (Based on material level).

Ο εσωτερικός έλεγχος σε σχέση με τον εξωτερικό έλεγχο διαφέρουν:

- Στο αντικείμενο του ελέγχου (δηλαδή τι ελέγχεται)
- Στο υποκείμενο του ελέγχου (ποια πρόσωπα διενεργούν τον έλεγχο και ποια τα προσόντα τους)
- Καθώς επίσης στις διαδικασίες ελέγχου (δηλαδή τις τεχνικές ελέγχου)

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει κυρίως προληπτικό χαρακτήρα, ενώ ο εξωτερικός έλεγχος κατασταλτικό. Επίσης, οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν έχουν εξαρτημένη σχέση εργασίας με τον ελεγχόμενο, καθώς ανήκουν σε ανεξάρτητες εταιρείες. Εδώ σε αυτό το σημείο ορισμένα άτομα υποστηρίζουν σαν αντίλογο ότι υπάρχει σχετική εξάρτηση της εταιρείας ορκωτών ελεγκτών που διενεργεί τον εκάστοτε έλεγχο από την οικονομική μονάδα στο πλαίσιο πελατειακών σχέσεων, όμως δεν είναι αυτός ο γενικός κανόνας, κυρίως όταν αναφερόμαστε σε μεγάλες εταιρείες ορκωτών ελεγκτών που εφαρμόζουν κανόνες ανεξαρτησίας, ενώ όλες οι εταιρείες ορκωτών ελεγκτών λογιστικών ελέγχονται από τα εποπτικά όργανα του θεσμού. Ο εσωτερικός ελεγκτής αμείβεται απευθείας από την επιχείρηση, κάτι που ενδεχομένως θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι δεν συνάδει με την ανεξάρτητη έκφραση του εσωτερικού ελεγκτή και πολλές φορές παρατηρείται το φαινόμενο να ασκεί πλημμελώς τα καθήκοντα του λόγω της κακώς εννοούμενης συναδελφικότητας ή υπαλληλικής σχέσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο : ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ ΜΙΑΣ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

2.1 Ορισμός της ναυτιλιακής επιχείρησης, πλοιοκτήτη, εφοπλιστή, κύριο του πλοίου

- Ορισμός ναυτιλιακής επιχείρησης : Ονομάζεται η επιχείρηση, η οποία έχει υπό τον έλεγχο της την εκμετάλλευση ενός ή περισσότερων εμπορικών πλοίων, με σκοπό την αποκόμιση κέρδους.
- Πλοιοκτήτης : Ονομάζεται το πρόσωπο εκείνο, το οποίο συγχρόνως έχει την ιδιοκτησία του πλοίου, αλλά και την επιχειρηματική του δραστηριότητα (αναλαμβάνει την οικονομική του εκμετάλλευση).
- Εφοπλιστής : Ονομάζεται το πρόσωπο εκείνο το οποίο αναλαμβάνει την επιχειρηματική δραστηριότητα του πλοίου, συνεπώς και την οικονομική εκμετάλλευση του το οποίο δεν ανήκει στον ίδιο αλλά σε άλλο ιδιοκτήτη. Επιπλέον σημειώνεται, ότι το δικαίωμα εκμεταλλεύσεως ξένης ιδιοκτησίας το

αποκτά ο εφοπλιστής είτε με μίσθωση (σχέση ενοχικού δικαίου), είτε με επικαρπία (σχέση εμπράγματος δικαίου)

- Κύριος του πλοίου : Ονομάζεται το πρόσωπο εκείνο, το οποίο έχει την κυριότητα του πλοίου, αλλά όχι την οικονομική του εκμετάλλευση διότι αυτή παραχωρείται σε άλλο πρόσωπο (τον εφοπλιστή)

2.2 Λειτουργίες της οργάνωσης και της διοίκησης – management μιας ναυτιλιακής εταιρείας

Η λειτουργία διοικήσεως μιας ναυτιλιακής εταιρείας έχει ορισθεί ως η διαδικασία τεσσάρων θεμελιωδών λειτουργιών όπως:

- A. Προγραμματισμός ή σχεδιασμός
- B. Οργάνωση
- Γ. Διεύθυνση
- Δ. Έλεγχος

Όπως είδαμε προηγουμένους και θα αναλύσουμε παρακάτω η αποτελεσματική διοίκηση μιας ναυτιλιακής εταιρείας, ξεκινά αρχικά με τον προγραμματισμό, συνεχίζει με την οργάνωση και την διεύθυνση και στην συνέχεια καταλήγει στον έλεγχο, ο οποίος με την σειρά του οδηγεί στην αναθεώρηση ή στον μη προγραμματισμό.

- A. Αρχικά προγραμματισμός θεωρείται ένα σύστημα ενεργειών το οποίο καθορίζει τους στόχους της επιχείρησης, προβλέπει την μελλοντική εξέλιξη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της και προσδιορίζει τους τρόπους, τις ενέργειες και τα μέσα με τα οποία η ναυτιλιακή επιχείρηση θα επιτύχει τους στόχους της σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Τέλος διευκρινίζει και παρουσιάζει τις οικονομικές επιπτώσεις στην επιχείρηση, αλλά και τον καθορισμό στόχων, τη διαμόρφωση των στρατηγικών και πολιτικών, και τα λειτουργικά προγράμματα δράσης τα οποία περιλαμβάνει.

B. Η οργάνωση μιας ναυτιλιακής εταιρείας αποτελεί τον συνδυασμό δομών όπως:

- Θέσεων εργασίας
- Τμημάτων
- Σχέσεων εξουσίας
- Ιεραρχικών επιπέδων
- Καθώς επίσης και των διαδικασιών και των κανόνων λειτουργίας

Προκειμένου να εξασφαλίζεται το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα μέσα στην ναυτιλιακή επιχείρηση. Μέσω της λειτουργίας της οργάνωσης καθίσταται σαφές ποιο άτομο είναι υπεύθυνο:

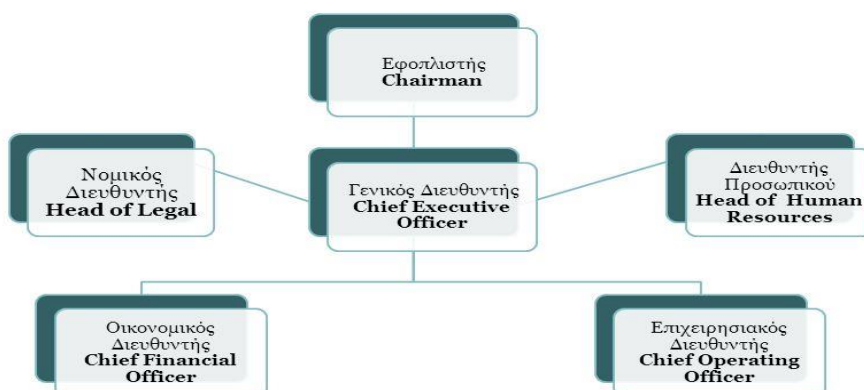
- Για την εφαρμογή μιας δράσης
- Την λήψη μιας απόφασης
- Καθώς και με τα είδη διαδικασιών και κανόνων, σύμφωνα με τα οποία επιλύονται τα προβλήματα μέσα σε μια ναυτιλιακή εταιρεία.

Συνεπώς, η οργάνωση είναι η διαδικασία με την οποία το σύνολο των εργασιών που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης ταξινομείται σε επιμέρους καθήκοντα, κατανέμεται στα κατάλληλα στελέχη, στα οποία αναθέτονται παράλληλα οι σχετικές ευθύνες και διατίθενται η κατάλληλη πόροι.

Επόμενος, η οργάνωση εκφράζεται συνήθως με:

- Οργανόγραμμα, το οποίο παρουσιάζει την οργανωτική διάρθρωση, (δηλ. μια σχηματική απεικόνιση σε διάγραμμα διευθύνσεων, τμημάτων κτλ. που υπάρχουν σε μια εταιρεία)
- Καταμερισμό των εργασιών
- Εκχώρηση εξουσίας σε χαμηλότερα κλιμάκια διοίκησης
- Τμηματοποίηση των λειτουργιών ή με άλλη μορφή τμηματοποίησης.

ΟΡΓΑΝΟΓΡΑΜΜΑ ΕΤΑΙΡΙΑΣ:

Γ. Η λειτουργία της διεύθυνσης μιας ναυτιλιακής εταιρείας συγχέεται με την σωστή διοίκηση του ανθρώπινου παράγοντα, καθώς επίσης και με την ενθάρρυνση και ενεργοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού της για την επίτευξη των στόχων της σε μακροχρόνιο επίπεδο. Επιπλέον η λειτουργία της διεύθυνσης, δεν περιορίζεται μονάχα στην έκδοση οδηγιών και εντολών μεταξύ προϊσταμένων και υφισταμένων μέσα σε αυτήν. Επίσης θεωρείται ότι συνάρτηση της αποτελεσματικής διεύθυνσης, είναι η αποτελεσματική επικοινωνία που διεξάγεται μεταξύ των μελών μιας επιχείρησης. Όπως είδη αναφέραμε πολλά προβλήματα μέσα σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση ξεκινούν από την έλλειψη επικοινωνίας πράγμα το οποίο καθίσταται αρκετά σοβαρό, λόγω του ότι η συνεχής πληροφόρηση που απαιτείται σήμερα για την εκτέλεση των βασικών δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης θέτουν την επικοινωνία ως ένα απαραίτητο εργαλείο για την εφαρμογή της αποτελεσματικής διεύθυνσεως. Τέλος είναι ευθύνη της διεύθυνσης να ενεργοποιήσει όλες τις ικανότητες και δεξιότητες του ανθρώπινου δυναμικού προς όφελος της ίδιας της επιχείρησης, αλλά και προς όφελος του ίδιου του ατόμου το οποίο και αυτό με την σειρά του συμβάλει στην επίτευξη του κοινού στόχου που έχει θεσπίσει η ίδια.

Δ. Τέλος η λειτουργία του ελέγχου μιας ναυτιλιακής εταιρείας ορίζεται ως η συστηματική παρακολούθηση των ενεργειών των διαφόρων μελών της επιχείρησης προκειμένου να εξακριβωθούν, και παράλληλα να διορθωθούν τυχόν αποκλίσεις από τους στόχους που έχει ορίσει η εταιρεία σε προγενέστερο στάδιο. Η λειτουργία του ελέγχου ωστόσο δεν είναι ανεξάρτητη από την λειτουργία του προγραμματισμού, οι δυο λειτουργίες αυτές θα πρέπει να οργανικά δεμένες μεταξύ τους και το κυριότερο τα κριτήρια από απορρέουν από αυτήν την λειτουργία, σε καμία περίπτωση δεν μπορούν να είναι αποκομμένα από τους στόχους που έχουν τεθεί κατά την διαδικασία αυτή.

2.3 Οργάνωση και δομή μιας ναυτιλιακής εταιρείας

Η ναυτιλιακή εταιρεία στο ευρύτερο πλαίσιο οργανώνεται σε τμήματα και υποτιμήματα τα οποία αναλαμβάνουν ξεχωριστά το καθένα να εκτελέσουν ένα διαφορετικό και σημαντικό έργο, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερη επίτευξη του καλύτερου δυνατού συντονισμού του συνολικού έργου της ναυτιλιακής επιχείρησης.

Βέβαια, ο αριθμός και η επάνδρωση των τμημάτων αυτών σε κάθε περίπτωση εξαρτάται από το μέγεθος της εταιρείας, καθώς και από τις επιλογές τις να αναθέτει κάποιες λειτουργίες σε εξωτερικούς συνεργάτες (managers, ship agent).

Τα τμήματα τα οποία πλαισιώνουν μια ναυτιλιακή εταιρεία και συμβάλουν στην εύρυθμη λειτουργία της είναι τα εξής :

- Γενική διεύθυνση (General Management): Είναι το κέντρο το οποίο είναι υπεύθυνο για την λήψη αποφάσεων, και τον σχεδιασμό στρατηγικών. Επίσης στόχος του τμήματος αυτού είναι να συντονίζει και να συνεργάζεται με όλα τα τμήματα της επιχείρησης, αλλά και να καθορίζει τις σχέσεις της εταιρείας, με το ευρύτερο επιχειρηματικό πλαίσιο (κράτος σημαίας, τράπεζες, ασφαλιστικούς οργανισμούς κλπ.). Σε αυτό το τμήμα ως επικεφαλής ορίζεται ένα έμπειρο στέλεχος, το οποίο μπορεί να είναι ο και ο ίδιος ο πλοιοκτήτης, πλαισιωμένο βέβαια από ένα επιτελείο το οποίο έχει σφαιρική αντίληψη στον χώρο της ναυτιλίας.

- Τμήμα επιχειρήσεων (Operations Department): Το τμήμα αυτό ευθύνεται για την ομαλή και αποτελεσματική λειτουργία των πλοίων της ναυτιλιακής εταιρείας, σύμφωνα με τις υποχρεώσεις που έχει απέναντι στους ναυλωτές. Η παρακολούθηση των πλοίων γίνεται με επικεφαλής ένα έμπειρο στέλεχος, κατά κανόνα Α΄ πλοίαρχο Ε.Ν.

- Τεχνικό τμήμα (Technical Department): Μέσω του τμήματος αυτού επιτυγχάνεται η σωστή παρακολούθηση και η καλή λειτουργία και συντήρηση των πλοίων προκειμένου αυτά να είναι σε πλήρη επιχειρησιακή ετοιμότητα. Πρωτοστατεί στις ναυπηγήσεις νεότευκτων πλοίων, καθώς επίσης και στους δεξαμενισμούς και τις επισκευές αυτών. Συνήθως σε αυτό το τμήμα επικεφαλής ορίζεται ένας έμπειρος Ναυπηγός ή Α΄ μηχανικός του Ε.Ν., τον λεγόμενο αρχιμηχανικό και στελεχώνεται από επιπρόσθετους ναυπηγούς, τεχνικούς και μηχανικούς Ε.Ν. διαφόρων ειδικοτήτων.

- Τμήμα ναυλώσεων (Chartering and brokering department): Το τμήμα αυτό ασχολείται με την αναζήτηση ναύλων για τα πλοία από την διεθνή ναυλαγορά. Στελεχώνεται από στελέχη εξειδικευμένα σε θέματα ναυλώσεων συμπεριλαμβανομένου και πλοιάρχους του Ε.Ν.. Όμως για αυτήν την δουλειά υπάρχουν επίσης και μεγάλα ναυτικά γραφεία, τα οποία ασχολούνται αποκλειστικά με τις ναυλώσεις πλοίων διαφόρων εταιρειών, τα αποκαλούμενα

ναυλομεσιτικά γραφεία, με τα οποία πολλές ναυτιλιακές εταιρείες συνεργάζονται.

- Τμήμα ασφαλίσεων (Insurance and claims department): Ασχολείται με την ασφαλιστική κάλυψη κάθε πλοίου και των επιβαινόντων πάνω σε αυτό, καθώς και με την διεκπεραίωση όλων των υποθέσεων που έχουν σχέση με την ασφάλιση (διεκδικήσεις από και προς τρίτα πρόσωπα). Στελεχώνεται από νομικούς εξειδικευμένους σε θέματα ναυτικού δικαίου και ναυτασφαλίσεων καθώς και από πλοιάρχους Ε.Ν.
- Νομικό τμήμα (Legal department): Το τμήμα αυτό κυρίως το συναντάμε στις μεγάλες ναυτιλιακές επιχειρήσεις και στελεχώνεται από εξειδικευμένους δικηγόρους σε θέματα ναυτικού δικαίου. Επιπλέον ασχολείται με θέματα όπως με τις υποχρεώσεις και απαιτήσεις που εγείρονται από την πλευρά των (P&I, H&M, Charterers), καθώς επίσης και με τις διαδικασίες που αφορούν την εγγραφή των πλοίων στα αντίστοιχα μητρώα-κλάσεις (Vessels Registration), αλλά και με θέματα τα οποία εμπεριέχουν οικονομικά ζητήματα (Shipping Finance).
- Τμήμα προμηθειών (Purchasing department): Το τμήμα αυτό έχει την ευθύνη για τον εφοδιασμό των πλοίων με τρόφιμα και κάθε είδους αναλώσιμα υλικά καθώς και ανταλλακτικά. Στελεχώνεται συνήθως από πλοιάρχους ή μηχανικούς του Ε.Ν., καθώς και από στελέχη έμπειρα στον χώρο των προμηθειών ναυτικών και άλλων υλικών.
- Τμήμα πληρωμάτων (Marine department): Κύριο μέλημα του τμήματος αυτού είναι η αναζήτηση και η επιλογή αξιωματικών και πληρωμάτων για την επάνδρωση των πλοίων. Εκεί επικεφαλής ορίζεται ένας πλοίαρχος του Ε.Ν. κατά κανόνα παλαιό στέλεχος της εταιρείας ή ένα έμπειρο πρόσωπο με πολυετή εμπειρία στη διαχείριση ανθρώπινου δυναμικού (Human Resources).
- Τμήμα ποιότητας και ασφάλειας (HSQE-Health And Safety Quality Environment): Το τμήμα αυτό δημιουργήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '90, προκειμένου να εφαρμόζονται και να τηρούνται οι κανόνες ποιότητας και οι διαδικασίες που ορίζει ο Διεθνής Κώδικας Ασφαλούς Διαχειρίσεως (ISM Code) του Διεθνούς Ναυτιλιακού Οργανισμού (IMO). Το τμήμα αυτό είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση και τον συντονισμό των υπολοίπων τμημάτων της ναυτιλιακής εταιρείας έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ασφάλεια του περιβάλλοντος μέσω της λειτουργικής διαχείρισης του στόλου, και

πλαισιώνεται από έμπειρους πλοιάρχους και μηχανικούς του Ε.Ν.. Επιπλέον διεξάγει εσωτερικές επιθεωρήσεις τόσο στην εταιρεία όσο και στον στόλο της, καθώς και εξωτερικούς συντονιστικούς ελέγχους, και διερευνά υποθέσεις προηγούμενων ατυχημάτων. Τέλος συμβάλει στην ανάπτυξη και στον εμπλουτισμό της πολιτικής της εταιρείας προσθέτοντας οδηγίες και πληροφορίες σύμφωνα με τις απαιτήσεις που ορίζει η σύγχρονη ναυτιλιακή βιομηχανία.

- Τμήμα οικονομικών και λογιστικών (Finance & Accounting Department): Το οικονομικό τμήμα είναι υπεύθυνο για την παρακολούθηση, και την διασφάλιση των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας. Παρέχει στην εταιρεία προσωπικό και πελάτες με ακριβή, συνεχή και έγκυρη οικονομική υπηρεσία περιλαμβάνοντας υπόψη τα εξής (κεφάλαιο, προγραμματισμό, οργάνωση, επιθεωρήσεις, λογαριασμό για την παρακολούθηση των οικονομικών της εταιρείας κ.λπ.). Τέλος προετοιμάζει τακτικές αναφορές για την λειτουργία του κάθε τμήματος (department), κάθε πλοίου, αλλά και για την εταιρεία ως σύνολο.
- Τμήμα εσωτερικών επιθεωρήσεων (Internal Audit Department): Σε αυτό το τμήμα περιγράφονται οι ενέργειες των εσωτερικών επιθεωρήσεων, ως μια ανεξάρτητη και αντικειμενική δραστηριότητα. Μέσω των πολυάριθμων ανασκοπήσεων που προκύπτουν από τις επιθεωρήσεις, αυξάνεται η απόδοση και η λειτουργικότητα της οργάνωσης και βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα της διαχείρισης ρίσκου (risk management), καθώς επίσης και οι διαδικασίες ελέγχου και διακυβέρνησης της εταιρείας.
- Τμήμα ανθρώπινου δυναμικού (Human Resources Department): Το τμήμα ανθρώπινου δυναμικού είναι υπεύθυνο για την ανάπτυξη κριτηρίων όσο αναφορά τους εργαζομένους που πλαισιώνουν μια ναυτιλιακή εταιρεία, εστιάζοντας σε μηχανισμούς και πρακτικές οι οποίες έχουν επιπτώσεις στην απόδοση, και την παραγωγικότητα του ανθρώπινου δυναμικού, συμπεριλαμβανομένου τον προγραμματισμό, την εξέλιξη της επαγγελματικής καριέρας, την εκπαίδευση και προετοιμασία αξιολόγησης, αλλά και τυχόν προσλήψεις και αποζημιώσεις. Σκοπός του HR είναι να συμβάλει στην προσωπική βελτίωση και ικανοποίηση των εργαζομένων, και να ενισχύσει την ομαδική δουλειά

2.4 Σχεδιασμός και πρόγραμμα ελέγχου σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση

Μια από τις βασικές αρχές του ελέγχου είναι και ο σχεδιασμός ο οποίος με την σειρά του συμβάλει στην διεξαγωγή ενός αποτελεσματικότερου ελέγχου. Σύμφωνα με τον πρώτο κανόνα της ελεγκτικής αναφέρεται ότι η εργασία θα πρέπει να είναι σχεδιασμένη κατάλληλα, και αν υπάρχουν τυχόν βοηθοί να εκτελούν την κατάλληλη επίβλεψη. Για να εκτελεστεί ένας έλεγχος σύμφωνα με αυτόν τον κανόνα, θα πρέπει να καταρτιστεί ένα σχέδιο που να αφορά την οργάνωση, τον συντονισμό, και την κατανομή των δραστηριοτήτων του προσωπικού στο οποίο διεξάγεται ο έλεγχος. Ο σχεδιασμός αυτός περιλαμβάνει την κατάρτιση σχεδίων ελέγχου, προγραμμάτων ελέγχου και χρονοδιαγραμμάτων.

Τα σχέδια πρέπει να στηρίζονται στην κατανόηση των εργασιών του ελέγχου και πρέπει να καλύπτουν μεταξύ άλλων :

- Κατανόηση του λογιστικού συστήματος, λογιστικών αρχών ή μεθόδων και διαδικασιών ελέγχου.
- Καθορισμό του βαθμού που υπολογίζεται να αποτελέσει βάση ο εσωτερικός έλεγχος.
- Προσδιορισμός και προγραμματισμός της φύσεως, της χρονικής διάρκειας και της εκτάσεως των ελεγκτικών διαδικασιών
- Συντονισμό των εργασιών

Επιπλέον επαρκής σχεδιασμός συντελείται, όταν εξασφαλίζεται ότι δόθηκε η δέουσα προσοχή σε σημαντικούς τομείς του ελέγχου και μέσα από αυτούς εντοπίστηκαν ενδεχόμενα προβλήματα. Η έκταση του σχεδιασμού ποικίλει ανάλογα με το μέγεθος και την περιπλοκότητα που διαθέτει ο έλεγχος. Όσο αναφορά την αναθεώρηση σχεδίων θα πρέπει να γίνεται σε τακτά χρονικά διαστήματα και όταν κρίνετε σκόπιμο κατά την διάρκεια του ελέγχου.

Κατά την ανάπτυξη του γενικού σχεδίου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη

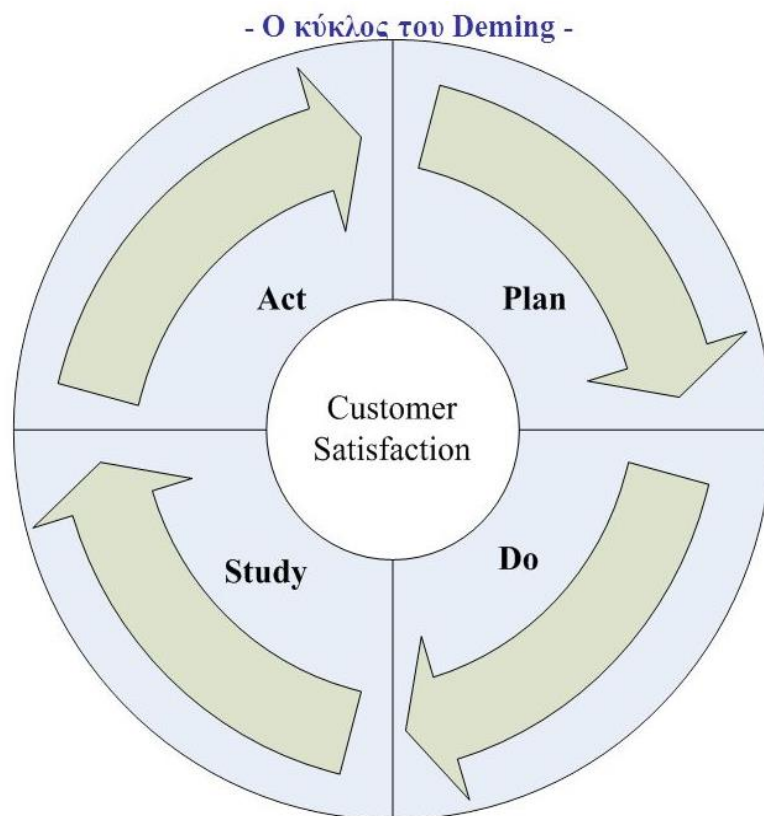
- Εντοπισμός σημαντικών τομέων
- Οριοθέτηση ουσιώδης και μη
- Εργασία εσωτερικού ελέγχου
- Λογιστικές αρχές ή μέθοδοι

Επίσης το πρόγραμμα ελέγχου διατυπώνεται γραπτά και προσδιορίζει τις διαδικασίες που αφορούν την εκτέλεση του σχεδίου, χωρίς να αποκλείεται να παραλαμβάνει και τους αντικειμενικούς σκοπούς του ελέγχου.

Κατά την σύνταξη του προγράμματος ελέγχου ο ελεγκτής μπορεί να βασιστεί και σε ορισμένους εσωτερικούς ελέγχους ή και όχι. Ο ελεγκτής αποφασίζει για τον χρόνο διεξαγωγής των διαδικασιών του ελέγχου. Το πρόγραμμα, όπως και το σχέδιο, υπόκειται σε αναθεώρηση κατά την διάρκεια του ελέγχου.

Δεν είναι δυνατό να διατυπωθεί ένα πρόγραμμα ελέγχου γενικής φύσεως ή και χρήσεως. Για κάθε έλεγχο απαιτείται και ιδιαίτερο πρόγραμμα ελέγχου. Το πρόγραμμα ελέγχου είναι πολύτιμο γιατί:

- Παρέχει έναν οδηγό στην εκτέλεση και κατανομή της ελεγκτικής εργασίας
- Παρέχει έναν «έλεγχο» προς αποφυγή παραλείψεων στον έλεγχο.
- Διευκολύνει τον «έλεγχο» και την «επισκόπηση» της εργασίας από τους προϊσταμένους και υπεύθυνους του ελέγχου.
- Παρέχει ένα αρχείο της εργασίας που έγινε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο : ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

3.1 Αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου

Είναι χαρακτηριστικό γνώρισμα της εποχής μας είναι τα μεγάλα μεγέθη των ναυτιλιακών επιχειρήσεων. Η ποικιλία των εξειδικευμένων και πολυάριθμων λειτουργικών τομέων μιας τέτοιας επιχειρήσεως, αλλά και ο μεγάλος αριθμός των εργαζομένων που πλαισιώνουν την εταιρεία αυτή, δεν αφήνουν περιθώρια προσωπικής και άμεσης επιβλέψεως από τα άτομα που την διοικούν. Ένα μέρος των λειτουργιών και των δραστηριοτήτων της ναυτιλιακής επιχείρησης αφήνεται στην συνείδηση και την επιμέλεια των ίδιων των εργαζομένων.

Όσο λοιπόν απομακρυνόμαστε από την άμεση προσωπική επίβλεψη τόσο πρέπει να αναπτύσσονται μέτρα, που θα αναπληρώσουν την άμεση αυτή επίβλεψη, ώστε να εξασφαλίζεται η ομαλή και καλή λειτουργία της ναυτιλιακής επιχειρήσεως, αλλά και η περιουσία αυτής. Επίσης τα μέτρα αυτά, ποικίλουν ανάλογα με το μέγεθος και την συγκρότηση της ναυτιλιακής επιχειρήσεως, και εντάσσονται στο όλο πλέγμα της οργάνωσης αυτής χαρακτηρίζοντας τα ως «σύστημα εσωτερικού ελέγχου» (Internal control) ή απλά ως εσωτερικό έλεγχος. Ωστόσο θα πρέπει να υπογραμμίσουμε εδώ ότι η υλοποίηση των αποφάσεων της διοικήσεως καλύπτεται από τα προαναφερόμενα μέτρα, δεδομένου ότι δεν μπορεί να υπάρξει άμεση προσωπική επίβλεψη. Από την σύντομη αυτή ανάλυση γίνεται αντιληπτή η αναγκαιότητα του εσωτερικού ελέγχου.

Σύμφωνα με τον Taylor ο οποίος ήταν από τους πρώτους που ασχολήθηκε με την διοίκηση και προσπάθησε να διατυπώσει μια οργανωμένη θεωρία για αυτήν, ανέφερε ότι η λειτουργία του ελέγχου είναι μια από τις θεμελιώδεις λειτουργίες της Διοικήσεως (Προγραμματισμός, οργάνωση, συντονισμός μεσών καθοδήγηση και έλεγχος).

3.2 Έννοια και σκοπός του εσωτερικού ελέγχου

Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου, κατά τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα της International Federation of Accountants, έχει ως εξής. Αρχικά το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου είναι η οργανωτική δομή και όλες οι μέθοδοι και διαδικασίες, που εφαρμόζονται από την Διοίκηση μιας οικονομικής μονάδας, ως μέσο επιτεύξεως

του στόχου της, ο οποίος είναι η εξασφάλιση, στο μέτρο του εφικτού, της εύρυθμης και αποδοτικής λειτουργίας της οικονομικής μονάδας. Στο στόχο αυτό περιλαμβάνονται επίσης:

- Η προσήλωση στους κανόνες που θέτει η Διοίκηση
- Η διαφύλαξη της περιουσίας της επιχείρησης
- Η αποτροπή και ο εντοπισμός διαχειριστικών ανωμαλιών και λαθών
- Η ακρίβεια και πληρότητα των λογιστικών βιβλίων και στοιχείων
- Η έγκαιρη κατάρτιση αξιόπιστων οικονομικών πληροφοριών

Αρχικά το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου εκτείνεται και πέραν των θεμάτων που σχετίζονται με τις λειτουργίες του λογιστικού συστήματος, και το κυριότερο καλύπτει όλη την επιχείρηση αλλά και όλες τις δραστηριότητες με τις οποίες ασχολείται. Η έννοια του εσωτερικού ελέγχου είναι ευρύτατη και περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία και προβλεπόμενα μέτρα οργάνωσης τα οποία έχουν ως στόχο την μείωση της προσωπικής επιβλέψεως αλλά και την εξασφάλιση της καλής λειτουργίας και προστασίας της περιουσίας και των συμφερόντων της επιχείρησης. Επίσης γίνεται αντιληπτό ότι κάθε διαδικασία και κάθε μέτρο που λαμβάνεται στο πλαίσιο οργάνωσης μιας ναυτιλιακής εταιρείας ανήκει στο σύστημα του εσωτερικού ελέγχου αυτής. Η υπογραφή του εντάλματος πληρωμής αλλά και η εκτέλεση της πληρωμής από τον ταμία αποτελούν διαδικασίες που ανήκουν στο σύστημα του εσωτερικού ελέγχου.

Μέσω της ποικιλίας παραδειγμάτων κρίνουμε σκόπιμο να διευκρινίσουμε ότι η υπηρεσία του εσωτερικού ελέγχου είναι ένα μέρος του όλου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, που διεξάγεται από εσωτερικούς ελεγκτές υπαλλήλους της ίδιας της επιχείρησης. Η απόδοση στην Ελληνική γλώσσα με τους όρους εσωτερικός έλεγχος και των δύο αγγλικών όρων Internal control και Internal audit δημιουργεί σύγχυση, καθόσον ο δεύτερος αγγλικός αφορά τον εσωτερικό έλεγχο, ως υπηρεσία της επιχείρησης. Ο βασικός και κύριος σκοπός του εσωτερικού ελέγχου είναι η προώθηση της αποτελεσματικής αλλά και εύρυθμης λειτουργίας μιας οργάνωσης (Ναυτιλιακή επιχείρηση). Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου σε μια οργάνωση αποτελείται από όλα τα μέτρα, τις διαδικασίες και τις πολιτικές οι οποίες:

- Προωθούν την ακρίβεια και την αξιοπιστία των λογιστικών και επιχειρηματικών δεδομένων.
- Εξασφαλίζουν την περιουσία της επιχείρησης έναντι καταδολιεύσεως, απάτης, σπατάλης και μη αποτελεσματικής χρήσεως.
- Μετρούν τη συμμόρφωση των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των υπηρεσιών της επιχείρησης προς την πολιτική αυτής.
- Αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των επιχειρηματικών λειτουργιών.

Ο εσωτερικός έλεγχος έχει εξελιχθεί σε μια τεχνική μεγάλης σημασίας, που επιτρέπει στη διοίκηση των μεγάλων επιχειρήσεων να λειτουργούν αποτελεσματικά. Σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα (αριθμός 400) της International Federation of Accountants (IFAC) παρουσιάζεται ο σκοπός των εσωτερικών ελέγχων, οι οποίοι σχετίζονται αποκλειστικά με το λογιστικό κομμάτι το οποίο συνοπτικά έχει τα εξής:

- Οι συναλλαγές να εκτελούνται σύμφωνα με την γενική ή την ειδική εξουσιοδότηση της Διοικήσεως
- Όλες οι συναλλαγές να καταχωρούνται αμέσως, με το σωστό ποσό στους κατάλληλους λογαριασμούς και στη χρήση στην οποία αφορούν, ώστε να επιτρέπεται η κατάρτιση των λογιστικών πληροφοριών στα πλαίσια αναγνωρισμένων λογιστικών μεθόδων και να διατηρείται η δυνατότητα λογιστικής παρακολουθήσεως των περιουσιακών στοιχείων.
- Η διαχείριση περιουσιακών στοιχείων να επιτρέπεται μόνον ύστερα από εξουσιοδότηση της Διοικήσεως και
- Τα λογιστικά υπόλοιπα των περιουσιακών στοιχείων να συγκρίνονται σε λογιστικά χρονικά διαστήματα με τα πραγματικά δεδομένα, και σε περιπτώσεις διαφορών να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα.

3.3 Κατηγορίες ή τομείς του εσωτερικού ελέγχου

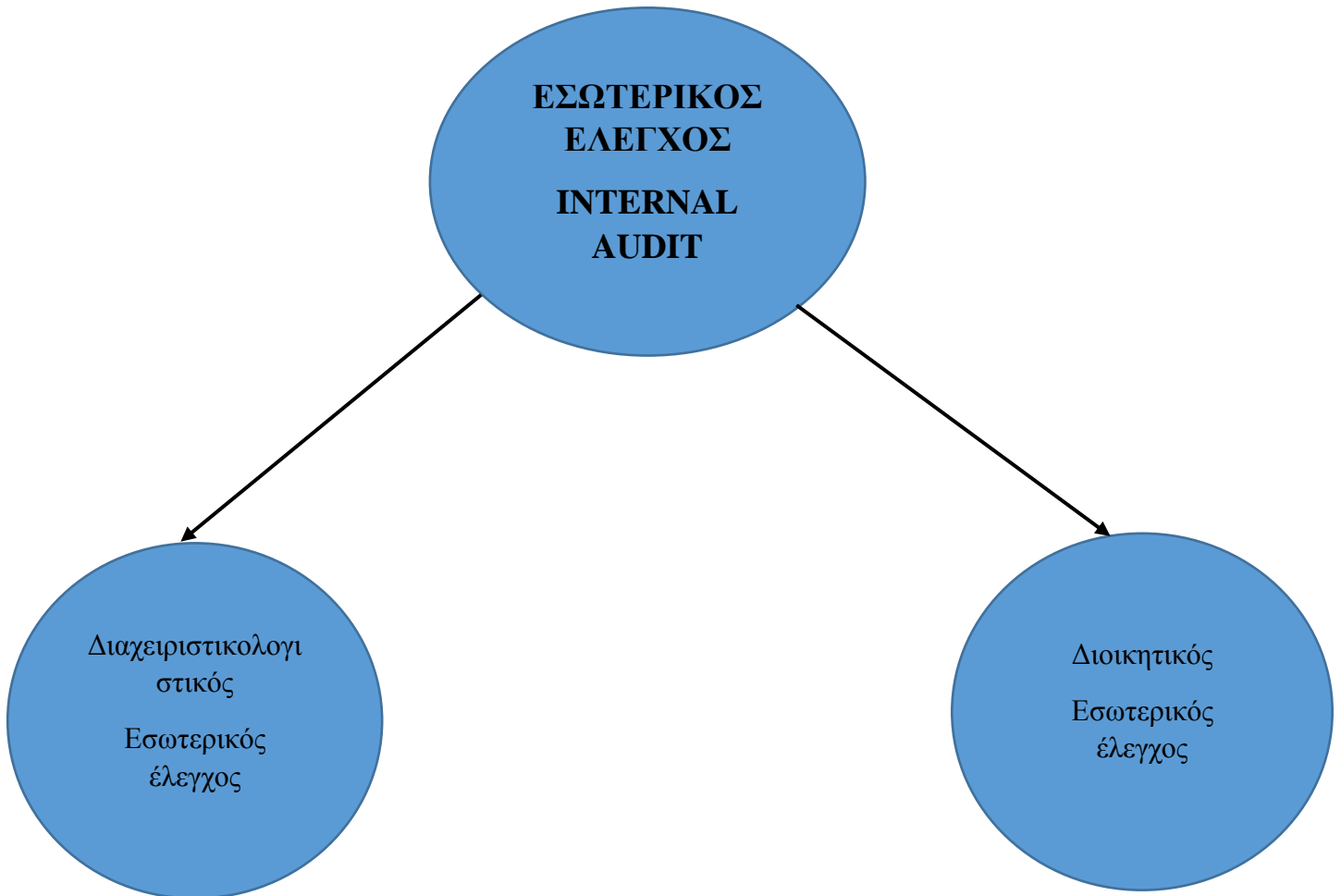
Πριν αναφερθούμε στις κατηγορίες αλλά και στους τομείς του εσωτερικού ελέγχου κρίνεται σκόπιμο να υπενθυμίσουμε ξανά τις διαφορές μεταξύ του εξωτερικού και εσωτερικού ελέγχου τις οποίες έχουμε περιγράψει αναλυτικά στο 1^ο κεφάλαιο παραγρ. 1.4 της παρούσας εργασίας.

Αντικειμενικός σκοπός των ανεξάρτητων (εξωτερικών) ελέγχων είναι η έκφραση γνώμης επί των οικονομικών καταστάσεων της ναυτιλιακής επιχείρησης, σε αντίθεση με τους εσωτερικούς ελεγκτές των οποίων ο στόχος είναι υποβοηθήσουν την Διοίκηση στην επίτευξη αποτελεσματικότερης διοικήσεως της επιχειρήσεως. Έτσι εμφανίζεται μια βασική διαφορά μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελέγχων. Ωστόσο μπορεί οι μηχανισμοί και οι τεχνικές που ακολουθούνται από τους εσωτερικούς και εξωτερικούς ελεγκτές να είναι σχεδόν ίδιες, όμως υπάρχει διαφορά στους αντικειμενικούς στόχους και στα τελικά αποτελέσματα. Ένα παράδειγμα όσο αναφορά τα αναφερόμενα θα ήταν απόλυτα αναγκαίο για την απόλυτη κατανόηση τους.

Κατά την εξέταση π.χ. των εισπρακτικών λογαριασμών, οι ανεξάρτητοι ελεγκτές ενδιαφέρονται κυρίως για το βαθμό ρευστοποιήσεως της απαιτήσεως, ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές μελετούν το σύστημα χρεώσεως {ορθή παράδοση εμπορευμάτων ή υπηρεσιών, τιμολόγηση κ.λπ.}, τα όρια και τους όρους των χορηγούμενων πιστώσεων, των εγγυήσεων των πελατών κ.λπ.

Είναι λοιπόν κατανοητή η διάκριση των ελέγχων με βάση το φορέα σε εξωτερικούς και εσωτερικούς ελέγχους. Πέραν των αναφερομένων διακρίσεων εμφανίζονται και άλλες επιπρόσθετες διακρίσεις με βάση την παρουσίαση ορισμένων κριτηρίων {π.χ. προληπτικός, κατασταλτικός, γενικός, δειγματοληπτικός κ.λπ.}. Όμως στην εργασίας αυτή ενδιαφερόμαστε για την διάκριση των εσωτερικών ελέγχων.

Το ινστιτούτο των Αμερικανικών Ορκωτών Λογιστικών {American Institute of Certified Public Accounts} διακρίνει τους εσωτερικούς ελέγχους σε διοικητικούς και σε λογιστικούς

Οι Διοικητικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν, χωρίς να περιορίζεται αποκλειστικά, το σχέδιο οργανώσεως, τις μεθόδους και τις κατηγορίες που καταπιάνονται με τις διαδικασίες λήψεως αποφάσεων, που οδηγούν αποκλειστικά στην παροχή εξουσιοδότησεως από την διοίκηση για την διενέργεια των συναλλαγών. Αυτή η εξουσιοδότηση είναι η λειτουργία της διοικήσεως που συνδέεται άμεσα με την ευθύνη για την επίτευξη των αντικειμενικών στόχων της οργανώσεως και είναι το σημείο εκκινήσεως για την καθιέρωση του λογιστικού ελέγχου των συναλλαγών. Ωστόσο στον τομέα του διοικητικού εσωτερικού ελέγχου είναι πολύ δύσκολο να προδιαγραφούν συγκεκριμένα τρόποι, οι οποίοι να αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση των αναγκών κάθε επιχειρήσεως και παράλληλα να ανταποκρίνονται στην φύση αυτής.

Ένας διοικητικός έλεγχος, μέσα σε μια ναυτιλιακή επιχείρηση, θα μπορούσε να περιλαμβάνει:

- Υποβολή λογιστικών ή στατιστικών πληροφοριών στην διοίκηση, για μελέτη και αξιολόγηση
- Καθιέρωση προϋπολογιστικών στόχων ή προτύπων αποδόσεως και σύγκριση με τις αντίστοιχες πραγματοποιήσεις.
- Παρακολούθηση επιπέδου αποθεμάτων σε συνδυασμό με προσεχείς ανάγκες και προβλεπόμενες πωλήσεις.
- Έρευνα φερεγγυότητας πελατών-πρακτορείων κ.λπ.
- Παρακολούθηση των τυχόν παρεκκλίσεων από την εφαρμογή των αποφάσεων της διοικήσεως και την εισήγηση λήψεως άμεσων μέτρων.

Βέβαια οι ανωτέρω ενδεικτικά πληροφορίες σχετικά με τις επιδιώξεις του διοικητικού ελέγχου, δεν μπορεί να επιτευχθούν χωρίς την ύπαρξη του κατάλληλου προσωπικού, χωρίς πρότυπα αποδόσεως, χωρίς υλικά και ηθικά κίνητρα, χωρίς συνεργασία και συντονισμό των διαφόρων υπηρεσιών κ.λπ. Όλα αυτά αποτελούν στοιχεία μια σωστά δομημένης οργανώσεως. Επιπλέον θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένας σωστός διοικητικός έλεγχος προαπαιτεί από την μεριά της διοικήσεως να μην παραγνωρίζει τον ανθρώπινο παράγοντα και το κυριότερο να δημιουργεί το κατάλληλο πνεύμα αλληλοκατανοήσεως, εμπιστοσύνης και αφοσιώσεως του προσωπικού απέναντι στα καθήκοντα του και στο συμφέρον της ναυτιλιακής επιχειρήσεως.

Οι λογιστικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν το σχέδιο οργανώσεως, τις μεθόδους και τις καταγραφές, που καταπιάνονται με την προστασία των περιουσιακών στοιχείων και την αξιοπιστία των οικονομικών καταγραφών και κατ' ακολουθία είναι σχεδιασμένοι για να παρέχουν λογική βεβαιότητα ότι :

- Οι συναλλαγές εκτελούνται σύμφωνα με την γενική ή ειδική εξουσιοδότηση της διοικήσεως.
- Οι συναλλαγές καταχωρούνται με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να είναι δυνατή η κατάρτιση οικονομικών εκθέσεων, σύμφωνα με τις γενικά παραγόμενες λογιστικές αρχές ή με οποιαδήποτε άλλα κριτήρια, που εφαρμόζονται σε τέτοιες περιπτώσεις και επίσης να γίνεται καταλογισμός της ευθύνης όσο αναφορά του χειρισμούς που διεξάγονται πάνω στα περιουσιακά στοιχεία.
- Η απόκτηση περιουσιακών στοιχείων επιτρέπεται κατόπιν έγκρισης από την ίδια την διοίκηση
- Οι λογιστικές εγγραφές που καταχωρούνται για τα περιουσιακά στοιχεία συγκρίνονται με τα υπάρχοντα περιουσιακά στοιχεία κατά λογικά χρονικά διαστήματα και σε περίπτωση που διαπιστώνονται αποκλίσεις γίνονται οι κατάλληλες ενέργειες.

Σύμφωνα με μία άλλη άποψη που διατυπώθηκε σχετικά με τον εσωτερικό έλεγχο και η οποία υποστηρίχθηκε από την μεγαλύτερη πλειοψηφία ανθρώπων, υποστηρίχθηκε ότι ο εσωτερικός έλεγχος δεν χωρίζεται σε κατηγορίες αλλά σε τομείς όσο αναφορά το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου. Μέσω του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου διακρίνονται δύο βασικοί τομείς ο διοικητικός και ο διαχειριστικο-λογιστικός.

Με τον διοικητικό εσωτερικό έλεγχο επιδιώκεται γενικά η διαρκής προσήλωση όλων των οργάνων της επιχειρήσεως στις αρχές, στις εντολές και στους στόχους της Διοικήσεως για την καλύτερη δυνατή λειτουργία και αποδοτικότητα της επιχειρήσεως.

Με τον διαχειριστικολογιστικός εσωτερικό έλεγχο επιδιώκεται, γενικά η περιφρούρηση της περιουσίας και των συμφερόντων της επιχειρήσεως καθώς και η εξασφάλιση της μεγαλύτερης δυνατής ακρίβειας και αξιοπιστίας των λογιστικών πληροφοριών.

Τέλος, ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να είναι :

- Φυσικός (κωδικοί αριθμοί)
- Μηχανικός (αριθμομηχανές, Η/Υ)
- Τεχνικός (άλλος συντάσσει την μισθοδοσία και άλλος εξοφλεί)
- Περιοριστικός (επιταγές μέχρι ορισμένου ποσού, περιορισμένα αποθέματα)

3.4 Εισαγωγή στις βασικές αρχές του εσωτερικού ελέγχου

Τα συστήματα του εσωτερικού ελέγχου διαφέρουν σημαντικά από επιχείρηση σε επιχείρηση. Το μέγεθος, η διαμόρφωση, το αντικείμενο των εργασιών της επιχειρήσεως, οι επιδιώξεις κάθε οργανώσεως αποτελούν τους καθοριστικούς παράγοντες στη διαμόρφωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Οι λεπτομέρειες στην οργάνωση και εφαρμογή ενός συστήματος εσωτερικού ελέγχου, τόσο στο διοικητικό όσο και στο διαχειριστικολογιστικό τομέα διαφέρουν από επιχείρηση σε επιχείρηση.

Ειδικότερα σε ότι αφορά το διαχειριστικολογιστικό τομέα του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να προσθέσουμε ότι σε κάθε επιχείρηση υπάρχουν ορισμένες πιο ευαίσθητες ή σημαντικές διαχειριστικές και λογιστικές λειτουργίες στις οποίες πρέπει να δίδεται μεγαλύτερη προσοχή. Πάντως η ύπαρξη ενός ικανοποιητικού διοικητικού ελέγχου αποτελεί αποφασιστικής σημασίας παράγοντα για τον προσδιορισμό της αναγκαίας εκτάσεως και των λεπτομερειών της εφαρμογής του διαχειριστικού-λογιστικού ελέγχου.

Η σχεδίαση και η εφαρμογή ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ιδίως στο διαχειριστικολογιστικό τομέα της επιχειρήσεως, προϋποθέτει κατά κανόνα την επί τόπου μελέτη και αντιμετώπιση πολλών προβλημάτων και πραγματικών καταστάσεων. Οι λεπτομέρειες αυτού του συστήματος εσωτερικού

διαχειριστικολογιστικού ελέγχου πρέπει να υπόκεινται σε ορισμένες βασικές αρχές που είναι :

- Λογιστική οργάνωση
 - Επαρκής λογιστική οργάνωση
 - Κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη
 - Παραστατικά και δικαιολογητικά στοιχεία
- Οργάνωση προσωπικού
 - Κατανομή αρμοδιοτήτων
 - Ικανότητα και ακεραιότητα προσωπικού
- Διαχωρισμός λειτουργικών διαδικασιών
- Προστασία των περιουσιακών στοιχείων

Από την αναφερόμενη λογιστική οργάνωση μέσα στα πλαίσια του εσωτερικού ελέγχου, υποστηρίζεται ότι δεν μπορεί να υπάρξει σύστημα ελέγχου χωρίς επαρκή λογιστική οργάνωση, κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη και επαρκή τεκμηρίωση. Η παρουσία της λογιστικής εντός του συστήματος εσωτερικού ελέγχου δεν περιορίζεται μόνον στην ενημέρωση των λογαριασμών, την ομαδοποίηση και την παρουσίαση των λογιστικών πληροφοριών. Επίσης σημειώνεται ότι μέσω της εποπτείας της κανονικής κινήσεως και της έγκαιρης τακτοποιήσεως των λογαριασμών που απεικονίζουν συναλλαγές της ναυτιλιακής εταιρείας ή άλλης επιχειρήσεως με τρίτους, καθώς και η διενέργεια τακτικών συμφωνιών μεταξύ λογαριασμών που συλλειτουργούν, όπως επίσης, η διενέργεια συμφωνιών των λογιστικών υπολοίπων με δεδομένα που προκύπτουν από φυσικές καταμετρήσεις των ενσωματωμένων περιουσιακών στοιχείων ή από αντίγραφα λογαριασμών τραπεζών και λοιπών τρίτων αποτελούν σημαντικές λειτουργίες της λογιστικής υπηρεσίας που επιβεβαιώνουν την ακρίβεια και καθιστούν επακριβή την αξιοπιστία των βιβλίων. Βέβαια η διοίκηση μιας καλά οργανωμένης ναυτιλιακής εταιρείας δεν στηρίζεται αποκλειστικά στο λογιστικό σχέδιο της επιχειρήσεως, αντιθέτως φροντίζει για την διεξαγωγή γραπτών οδηγιών αλλά και την έκδοση κανονισμών λειτουργίας οι οποίοι έχουν ως στόχο την ομαλή διαδρομή των στοιχείων μέχρι την λογιστική υπηρεσία η οποία είναι υπεύθυνη για την λήψη και έκδοση των στοιχείων αυτών. Η επαρκής τήρηση των αναγκαίων λογιστικών βιβλίων, και η καταχώρηση σε αυτά όλων των οικονομικών πράξεων της επιχειρήσεως με βάση τα απαραίτητα νόμιμα και πλήρη δικαιολογητικά στοιχεία αποτελούν υποχρέωση της λογιστικής υπηρεσίας. Η γνησιότητα και η ορθότητα της κάθε λογιστικής εγγραφής, αλλά και η εγκυρότητα της πράξεως που απεικονίζεται με την εγγραφή στηρίζονται και αποδεικνύονται από το δικαιολογητικό και παραστατικό στοιχείο. Το παραστατικό στοιχείο είναι αυτό που καταρτίζει η επιχείρηση για να απεικονίσει την αντίστοιχη οικονομική και λογιστική πράξη και το οποίο στηρίζεται σε δικαιολογητικό στοιχείο που προέρχεται συνήθως έξω από την επιχείρηση (π.χ. τιμολόγιο προμηθευτή, φορτωτική, τιμολόγιο πωλήσεως κ.λπ.). Η έγκαιρη έκδοση του δικαιολογητικού στοιχείου, όπως και του παραστατικού καθώς ακόμη και η εμπρόθεσμη ενημέρωση των λογιστικών βιβλίων, εκτός του ότι αποτελούν υποχρεώσεις που επιβάλλει ο νόμος, εξυπηρετούν παράλληλα τον εσωτερικό έλεγχο.

Μετά από την ολοκλήρωση της αποδόσεως σχετικά με την λογιστική οργάνωση σειρά έχουν η μηχανογραφική υποστήριξη και τα παραστατικά και δικαιολογητικά στοιχεία. Όσο αναφορά την μηχανική υποστήριξη η χρησιμοποίηση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (E.D.P-Electronic Data Processing) από την ναυτιλιακή, δεν επηρεάζει τις αντικειμενικές επιδιώξεις του ελέγχου. Βέβαια, η οργάνωση του ελέγχου και οι ελεγκτικές διαδικασίες όταν χρησιμοποιούνται Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές (E.D.P), μπορεί να ποικίλουν από τις αντίστοιχες σε συνηθισμένο περιβάλλον μηχανολογιστικής οργανώσεως. Στηριζόμενη στην παρουσία των ηλεκτρονικών υπολογιστών μέσα σε μια ναυτιλιακή, αξίζει να σημειώσουμε ότι η ταχεία ανάπτυξη των ηλεκτρονικών υπολογιστών άσκησε σημαντική επίδραση στην εργασία του ανεξάρτητου ελεγκτή, όπως είναι ο ορκωτός ελεγκτής λογιστικής. Το AICPA (American Institute of Certified Public Accountants) κατατάσσει τους ελέγχους σε ένα σύστημα ηλεκτρονικών υπολογιστών, σε γενικούς ελέγχους και ελέγχους εφαρμογής. Όσο αναφορά τους γενικούς ελέγχους, αυτοί αναφέρονται στην οργάνωση της υπηρεσίας των Η/Υ, στις διαδικασίες για την τεκμηρίωση, έλεγχο και έγκριση του αρχικού συστήματος και τυχόν μεταβολών, στους ελέγχους που ενυπάρχουν μέσα στο ηλεκτρομηχανολογικό μέρος του συγκροτήματος και στην ασφάλεια των αρχείων και του εξοπλισμού, εν αντιθέσει με τους ελέγχους εφαρμογής οι οποίοι περιλαμβάνουν διάφορα μέτρα που διασφαλίζουν την αξιοπιστία των δεδομένων. Τα ιδιαίτερα και κρίσιμα θέματα του εσωτερικού ελέγχου για μια ναυτιλιακή επιχείρηση που κάνει χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών ξεκινούν κυρίως από το σημείο εκείνο, στο οποίο εισάγονται τα στοιχεία στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Οι βασικές λειτουργίες του συστήματος επεξεργασίας δεδομένων με χρήση Η/Υ, που θεωρούνται ασύμβατες μεταξύ τους από απόψεως εσωτερικού ελέγχου έχουν ως εξής:

Ανάλυση συστήματος και προγραμματισμός

- Χειρισμός Η/Υ
- Φύλαξη προγραμμάτων και αρχείου εγγράφων και
- Επίβλεψη λειτουργίας Η/Υ.

Όσο αναφορά την οργάνωση του προσωπικού ο διαχωρισμός των λειτουργικών διαδικασιών, και η κατανομή των συγκεκριμένων αρμοδιοτήτων εξυπηρετούν κυρίως τους σκοπούς του εσωτερικού ελέγχου. Σε μια μεγάλη ναυτιλιακή εταιρεία παρατηρείται ένας τεράστιος όγκος αρμοδιοτήτων οι οποίος προωθείται από το διοικητικό συμβούλιο προς τα διευθυντικά στελέχη και από αυτά στα επόμενα στάδια διοικητικής οργανώσεως της εκάστοτε ναυτιλιακής εταιρείας. Οι αρμοδιότητες μεταβιβάζονται από την κορυφή προς τις βάσεις της διοικητικής

πυραμίδας. Τις αρμοδιότητες για τις οποίες απαιτείται ειδική εξουσιοδότηση θεωρούμε ως ειδικές αρμοδιότητες και όλες τις άλλες ως γενικές.

Ουσιώδες γνώρισμα ενός επαρκούς συστήματος εσωτερικού ελέγχου αποτελεί, κατά το American Institute of Certified Public Accountants η σύνδεση των συστατικών μερών του σε μία ομαλά λειτουργούσα ενότητα. Η καθιέρωση και δημιουργία ενός οποιοδήποτε συστήματος δεν καθιστά αυτόματα και την καλή λειτουργία του. Επίσης, η συνεργασία μεταξύ των τμημάτων της επιχειρήσεως βασίζεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στις ανθρώπινες σχέσεις μεταξύ των μελών της. Δυο πρόσωπα τα οποία είναι απολύτως ικανά στον τομέα τους, πιθανότατα να μη συνεργάζονται αρμονικά, για αυτό τον λόγο η διοίκηση θα πρέπει να κρατάει το σφυγμό της επιχειρήσεως, προκειμένου να διαγνώσει κάθε είδους διαταραχή η οποία προέρχεται από αντιθέσεις μεταξύ των τμημάτων, και οι οποίες οφείλονται (π.χ. σε διαφορετική ερμηνεία της αρμοδιότητας τους ή σε απροθυμία του ενός να αναγνωρίσει αρμοδιότητα στον άλλον κ.λπ.). Ένας τρόπος ο οποίος συμβάλει εποικοδομητικά στον ρόλο της διοικήσεως προκειμένου να εντοπίζει και να θεραπεύει τέτοια κρούσματα είναι οι περιοδικές προσωπικές επαφές τις με τα τμήματα.

Σχετικά με τον διαχωρισμό των λειτουργικών διαδικασιών, κάθε οργανωμένη επιχείρηση θα πρέπει να έχει ως αρχή τον πλήρη διαχωρισμό των λειτουργιών της όπως:

- Συναλλακτικής
- Διαχειρίσεως και φυλάξεως της περιουσίας
- Λογιστικής

Η σκοπιμότητα αυτής της βασικής αρχής είναι προφανής ιδιαίτερα στην περίπτωση που δεν υπάρχει διαχωρισμός των προαναφερόμενων λειτουργιών και από τον ίδιο τον εργαζόμενο διενεργείται η συναλλαγή, φυλάσσονται τα περιουσιακά στοιχεία ή τηρούνται οι σχετικοί λογαριασμοί, τότε οι κίνδυνοι καλύψεως λαθών, ακούσιων ή εκούσιων, καταχρήσεως και άλλων διαχειριστικών ανωμαλιών είναι άμεσοι.

Κάθε λειτουργία από τις προαναφερόμενες περιλαμβάνει μια σειρά διαδικασιών και ενεργειών, μεγαλύτερη ή μικρότερη. Πρέπει και στις περιπτώσεις αυτές να υπάρχει διαχωρισμός με βάση την αρχή ότι η διενέργεια και η ολοκλήρωση κάθε συναλλαγής πρέπει να συντελείται από δύο πρόσωπα –όργανα της ναυτιλιακής εταιρείας ή και κάθε άλλης επιχειρήσεως, κατά τρόπο που η εργασία του καθενός να συμπληρώνει και να ελέγχει την εργασία του άλλου.

Επίσης σημαντικό είναι να γίνει μια αναφορά σχετικά με κάποιες ορισμένες περιπτώσεις διαχωρισμού των λειτουργικών διαδικασιών:

- Ταμιακή διαχείριση : Αυτός που διενεργεί τις εισπράξεις και πληρωμές δεν πρέπει να έχει πρόσβαση στα λογιστικά βιβλία, αλλά και στη διαδικασία εγκρίσεως των συναλλαγών. Επίσης, δεν πρέπει να έχει αρμοδιότητα εκδόσεως ταμιακών παραστατικών ή να διακινεί τραπεζικό λογαριασμό ή να συντάσσει την μισθοδοτική κατάσταση. Οι αιφνιδιαστικές καταμετρήσεις πρέπει να γίνονται από τρίτα πρόσωπα ανεξάρτητα της ταμιακής διαχειρίσεως.

- Διαχείριση αποθεμάτων : Ο υπεύθυνος αποθηκάριος δεν επιτρέπεται να ασκεί καθήκοντα ταμιά ή να τηρεί λογιστικά βιβλία ή να έχει το δικαίωμα αγορών ή πωλήσεως, εκδόσεως φορολογικών στοιχείων κ.λπ.. Οι φυσικές απογραφές και οι λογιστικές συμφωνίες πρέπει να γίνονται από διαφορετικά πρόσωπα.
- Τομέας συναλλαγών : Ο υπάλληλος που διενεργεί τις αγορές ή τις πωλήσεις επί των πλοίων δεν πρέπει να έχει σε καμία περίπτωση την χρηματική διαχείριση ή άλλη διαχείριση π.χ. αποθεμάτων ή να τηρεί τα λογιστικά βιβλία.
- Λογιστήριο : Ο υπάλληλος που τηρεί τους λογαριασμούς των απαιτήσεων δεν πρέπει να έχει ανάμειξη στις εισπράξεις, στα εμβάσματα από τον πελάτη – πρακτορείο κ.λπ. ή να εκδίδει φορολογικά στοιχεία κ.λπ.

Τέλος σημαντικός είναι και ο ρόλος της αρχής σχετικά με την προστασία των περιουσιακών στοιχείων. Μέτρα σχετικά με την προστασία των υλικών περιουσιακών στοιχείων μιας ναυτιλιακής εταιρείας πρέπει να λαμβάνονται ανεξάρτητα αν το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου είναι επαρκές ή όχι. Τέτοια μέτρα μπορεί να είναι ασφαλείς αποθηκευτικοί χώροι, χρηματοκιβώτια ή χρησιμοποίηση φυλακών, καθώς και η απαγόρευση σε πρόσωπα τα οποία δεν έχουν την αρμοδιότητα να εισέρχονται σε χώρους στους οποίους γίνεται διαφύλαξη των στοιχείων αυτών. Βέβαια αξίζει να σημειωθεί ότι τα μέτρα φυσικής προστασίας δεν προστατεύουν την ναυτιλιακή εταιρεία από αντικανονική διάθεση ή χρήση των στοιχείων αυτών. Τα κατάλληλα παραστατικά στοιχεία, η έγκριση της συναλλαγής από εξουσιοδοτημένα πρόσωπα και η τοποθέτηση υπευθύνων διαχειριστών είναι μερικά από τα μέτρα, πέραν των φυσικών τα οποία αποβλέπουν στην προστασία των περιουσιακών στοιχείων της επιχειρήσεως.

Η σε τακτά χρονικά διαστήματα διενέργεια καταμετρήσεων-απογραφών και η λογιστική συμφωνία αυτών αποτελούν ένα αποτελεσματικό μέτρο προστασίας των περιουσιακών στοιχείων.

Στις αναφερόμενες διενέργειες συμπεριλαμβάνονται και κάποια άλλα επιπρόσθετα προληπτικά μέτρα όπως :

- Καθιέρωση κανόνων αποσφραγίσεως και πρωτοκολλήσεως εισερχόμενης αλληλογραφίας και τυχόν εσώκλειστων επιταγών
- Τήρηση αναλυτικού μητρώου επίπλων, μηχανών κ.λπ.
- Τήρηση μητρώου κατεχομένων ομολόγων, μετοχών κ.λπ.
- Περιοδικές συμφωνίες λογαριασμών τραπεζών και απαιτήσεων. Η ανάθεση των συμφωνιών αυτών πρέπει να δίδεται σε πρόσωπο άσχετο με την τήρηση των λογαριασμών ή την διαχείριση εισπράξεων πληρωμών κ.λπ.
- Επιβεβαιώσεις με αλληλογραφία των υπολοίπων των απαιτήσεων, υποχρεώσεων κ.λπ.

3.5 Ερωτηματολόγια εκτιμήσεως εσωτερικού ελέγχου

Τα ερωτηματολόγια εκτιμήσεως του συστήματος εσωτερικού ελέγχου λειτουργούν πολλαπλώς. Η παράθεση των ερωτημάτων στον λειτουργικό τομέα δεν εστιάζουν την προσοχή τους στην λήψη κάποιων, καλών ή θετικών, απαντήσεων για να υπάρξει εφησυχασμός του ελέγχου.

Οι απαντήσεις πρέπει να διασταυρώνονται (ελέγχονται) γενικά με το πόσο ακριβείς είναι. Επιπλέον οι απαντήσεις αυτές αποτελούν μια πρώτη διαπίστωση για το υφιστάμενο επίπεδο του εσωτερικού ελέγχου, αλλά και μια σοβαρή υπενθύμιση προς τον εξωτερικό ελεγκτή προκειμένου να εξετάζεται εάν οι εξασφαλίσεις που παρέχει το σύστημα λειτουργούν στο έπακρο.

Πέραν όμως αυτών, τα ερωτηματολόγια βοηθούν, με βάση βέβαια τις απαντήσεις και στην κατάρτιση λεπτομερών προγραμμάτων ελέγχου.

Οι βασικές επιδιώξεις του συστήματος του εσωτερικού ελέγχου και τα ερωτηματολόγια εκτιμήσεως αυτού αποτελούν τα θεμέλια των προγραμμάτων ελέγχου. Επομένως δεν πρέπει να καταρτίζεται πρόγραμμα ελέγχου ή να ξεκινάει κάποιος έλεγχος, εάν πρώτα δεν έχουν μελετηθεί με προσοχή οι βασικές επιδιώξεις και δεν έχουν αξιολογηθεί οι απαντήσεις των ερωτηματολογίων εκτιμήσεως του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Τα ερωτηματολόγια εκτίμησεως του εσωτερικού ελέγχου διακρίνονται σε γενικά ερωτηματολόγια και σε ειδικά ερωτηματολόγια για τον υπολογιστή.

Τα γενικά ερωτηματολόγια περιλαμβάνουν ερωτήσεις όπως:

- Τα τηρούμενα λογιστικά βιβλία
 - Είναι πρόσφατα ενημερωμένα ;
 - Είναι από τον νόμο προβλεπόμενα;
 - Είναι επαρκή για την επιχείρηση ;
- Το λογιστήριο είναι επαρκώς επανδρωμένο;
- Το προσωπικό του λογιστηρίου είναι ανεξάρτητο από το προσωπικό:
 - Της υπηρεσίας εμπορικής εκμεταλλεύσεως;
 - Της υπηρεσίας εφοδιασμού;
 - Του ταμείου ;
 - Της υπηρεσίας διοικητικού;
- Το προσωπικό εν γένει λαμβάνει κανονικά την άδεια του και η ναυτιλιακή επιχείρηση τηρεί βιβλίο αδειών;
- Η διοίκηση έχει συντάξει κανονισμό λειτουργίας της εταιρείας;
- Υπάρχει ικανοποιητικό σύστημα οικονομικής αναφοράς στην διοίκηση;
- Υπάρχει κατάλληλα οργανωμένη υπηρεσία εσωτερικού ελέγχου;

Τα ειδικά ερωτηματολόγια για τον υπολογιστή περιλαμβάνουν ερωτήσεις όπως:

- Υπάρχει επαρκής διαχωρισμός των καθηκόντων επιβλέψεως, λειτουργίας, ανάλυσεως και προγραμματισμού, ελέγχου και τηρήσεως των οικονομικών στοιχείων, τα οποία δεν παράγονται από τους Η/Υ, χειρισμού του Η/Υ και φυλάξεως των προγραμμάτων αυτού;
- Υπάρχει επαρκής έλεγχος της λειτουργίας του Η/Υ ώστε να εξασφαλίζεται ότι:
 - Δεν είναι δυνατή η χωρίς έγκριση λειτουργία ή παραποίηση των στοιχείων του Η/Υ;
 - Ανακαλύπτεται ο υπερβολικός χρόνος λειτουργίας, λόγω μη αποδοτικής λειτουργίας ή λανθασμένου προγράμματος του Η/Υ;
- Υπάρχει επαρκής πρόβλεψη, όσον αφορά την εναποθήκευση και αναπαραγωγή των ταινιών των Η/Υ, των δίσκων, κ.λπ., έτσι ώστε να προστατεύονται τα προγράμματα και τα στοιχεία, τα οποία δεν είναι εύκολο να αναδημιουργηθούν από καταστροφή ή εξαιτίας καταστροφής του προγράμματος ή βλάβης της μηχανής ή από κάποια άλλη αιτία ;
- Διαθέτει η εταιρεία επαρκώς καταρτισμένους δικούς της προγραμματιστές και χειριστές;

Στα αναφερόμενα ερωτηματολόγια μπορούν να προστεθούν και επιπρόσθετες ερωτήσεις οι οποίες μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην αξιολόγηση και εκτίμηση του εσωτερικού ελέγχου.

3.6 Βασικές επιδιώξεις και εξασφαλίσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου

Όπως αναφέραμε και προηγουμένως, το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου αντικατοπτρίζει τον βαθμό εκείνον στον οποίον η ναυτιλιακή εταιρεία είναι οργανωμένη. Η καλή και αποτελεσματική οργάνωση παρουσιάζεται μέσα από τα αποτελέσματα και την αποδοτικότητα της ναυτιλιακής επιχειρήσεως. Είναι λοιπόν αναγκαίο και απαραίτητο το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου να έχει ορισμένες βασικές επιδιώξεις, οι οποίες θα πρέπει να αποβλέπουν σε κάποιες εξασφαλίσεις, δηλαδή στην διαμόρφωση ενός επιπέδου εσωτερικού ελέγχου το οποίο θα παρέχει τα εφόδια μιας καλής διαχειρίσεως και φυλάξεως της περιουσίας της επιχειρήσεως. Το σύστημα του εσωτερικού ελέγχου για να ανταποκριθεί στις ανάγκες της ναυτιλιακής επιχειρήσεως πρέπει να εξασφαλίζει την τήρηση των θεμελιωδών αρχών του όπως:

- Επαρκής λογιστική οργάνωση (Λογιστικό σχέδιο)
- Κατάλληλη μηχανογραφική υποστήριξη

- Διαχωρισμός λειτουργικών διαδικασιών
- Κατανομή αρμοδιοτήτων
- Ικανότητα και ακεραιότητα του προσωπικού
- Παραστατικά στοιχεία
- Μέτρα προστασίας και φυλάξεως των περιουσιακών στοιχείων

Έτσι, η γενική βασική επιδίωξη του συστήματος εσωτερικού ελέγχου είναι η εφαρμογή και τήρηση των θεμελιωδών αρχών του.

Στις βασικές επιδιώξεις και εξασφαλίσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου γίνεται μια επιπρόσθετη αναφορά σχετικά με την μισθοδοσία του προσωπικού και των πληρωμάτων, τα χρεόγραφα και τις συμμετοχές της επιχειρήσεως, τα έσοδα και τα έξοδα, καθώς και των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσεως.

Ξεκινώντας, από την μισθοδοσία του προσωπικού και των πληρωμάτων, οι επιδιώξεις ενός ικανοποιητικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ως προς την μισθοδοσία του προσωπικού και των πληρωμάτων, πρέπει να αποβλέπουν στις ακόλουθες εξασφαλίσεις:

- Τήρηση μητρώου απασχολούμενου προσωπικού και πληρωμάτων\
- Σύστημα εξασφάλισης ότι το μισθοδοτούμενο προσωπικό και τα πληρώματα των πλοίων απασχολείται πλήρως και παραγωγικά
- Σύστημα εξασφάλισης ορθής διαχείρισης της μισθοδοσίας (Επιλογή προσωπικού και πληρώματος-Συμβάσεις-Αποδοχές-Μεταβολές-Πληρωμές)
- Εφαρμογή της εργατικής και της ασφαλιστικής νομοθεσίας για το προσωπικό και τα πληρώματα.

Συνεχίζοντας με τα χρεόγραφα και τις συμμετοχές της επιχειρήσεως, οι επιδιώξεις ενός ικανοποιητικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ως προς τα χρεόγραφα και τις συμμετοχές, πρέπει να αποβλέπουν στις ακόλουθες εξασφαλίσεις:

- Αγορές ανταλλαγές και πωλήσεις χρεογράφων πρέπει να έχουν αποφασιστεί από το διοικητικό συμβούλιο ή άλλο εξουσιοδοτημένο όργανο και να έχουν καταχωρηθεί οι αποφάσεις αυτές στα πρακτικά. Ιδιαίτερος το διοικητικό συμβούλιο ή η εξουσιοδοτημένη από αυτά επιτροπή, πρέπει να αποφασίζει για αγορές και πωλήσεις χρεογράφων που διενεργούνται μέσω του χρηματιστηρίου αξιών Αθηνών
- Πρέπει να ενημερώνεται το διοικητικό συμβούλιο ή το αρμόδιο όργανο ή η αρμόδια επιτροπή τακτικά πάνω στις επενδύσεις σε χρεόγραφα και ειδικότερα στις αξίες, στις λήξεις και στην απόδοση τους
- Οι λογιστικές καταχωρήσεις των συναλλαγών πάνω στα χρεόγραφα πρέπει να γίνονται από υπάλληλο που δεν έχει σχέση, ούτε είναι αρμόδιος να πραγματοποιεί τέτοιες συναλλαγές

- Τα δικαιολογητικά στοιχεία των λογιστικών καταχωρήσεων που έχουν εγκριθεί από το αρμόδιο όργανο ή την επιτροπή πρέπει να συγκρίνονται με τις λογιστικές εγγραφές πριν από την καταχώρησή τους.
- Το «εις χείρας» χρεόγραφο πρέπει να φυλάσσονται κάτω από κατάλληλο έλεγχο.
- Τα χρεόγραφα που φυλάσσονται σε θυρίδα πρέπει να ελέγχονται τακτικά με αντιπαραβολή προς τα λογιστικά βιβλία.
- Τα χρεόγραφα ιδιοκτησίας της εταιρείας πρέπει να διαχωρίζονται από αυτά των πελατών-πρακτορείων που έχουν ως ενέχυρο ή εγγύηση
- Χρεόγραφα που βρίσκονται στα χέρια άλλων πρέπει να επαληθεύονται κατά περιόδους με φυσική καταμέτρηση, επιβεβαίωση ή και με άλλες διαδικασίες από πρόσωπο ανεξάρτητο από αυτό που τα παρακολουθεί.

Εξίσου σημαντικά στις επιδιώξεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου θεωρούνται τα έσοδα-έξοδα καθώς και οι οικονομικές καταστάσεις τέλους χρήσεως. Όσο αναφορά τα έξοδα, θα πρέπει να επικρατεί έγκαιρη ενημέρωση και λογιστική συμφωνία λογαριασμών εξόδων, επίσης πρέπει να γίνεται τήρηση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων και της αρχής αντιπαραθέσεως εσόδων-εξόδων (Matching principle) καθώς και διενέργεια επαρκών προβλέψεων εξόδων εκμεταλλεύσεως. Σχετικά με τα έσοδα απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή λειτουργία του συστήματος θεωρείται η εφαρμογή ενός ικανοποιητικού συστήματος ελέγχου των εσόδων, άμεση λογιστική ενημέρωση και τακτική συμφωνία των λογαριασμών εσόδων, τήρηση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων και της αρχής αντιπαραθέσεως εσόδων-εξόδων (Matching principle), έλεγχος καταχωρήσεως στα έσοδα μόνο των πραγματοποιηθέντων δουλευμένων και να αφορούν την χρήση συμπεριλαμβανομένου και της επακόλουθης απαγορεύσεως της καταχώρησης εσόδων κατά πρόβλεψη, και τέλος επαρκής διαχωρισμός εσόδων επομένων χρήσεων ή εσόδων προηγούμενων χρήσεων. Πέραν όμως των εσόδων-εξόδων σημαντική θεωρείται και η συμβολή των οικονομικών καταστάσεων τέλους χρήσεως, για την εμπρόθεσμη και σύννομη κατάρτιση των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων, καθώς και απεικόνιση της πραγματικής οικονομικής καταστάσεως και των αποτελεσμάτων της εταιρείας, κατά τους κανόνες της επιστήμης και τους νόμους της πολιτείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο : ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΕΛΕΓΧΟΣ ΜΕΣΑ ΣΕ ΜΙΑ ΝΑΥΤΙΛΙΑΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

4.1 Γενικές πληροφορίες του εξωτερικού ελέγχου

Κύριο μέλημα του εξωτερικού ελέγχου είναι ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων των ναυτιλιακών επιχειρήσεων. Όπως είναι είδη γνωστό στις οικονομικές καταστάσεις περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τον ισολογισμό, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης, ο πίνακας στον οποίον παρουσιάζονται τα αποτελέσματα και άλλα πολλά. Ο αναφερόμενος έλεγχος εκτελείται από τους ορκωτούς ελεγκτές-λογιστές, και αφού τελειώσει ελεγκτής θα πρέπει να συντάξει μια έκθεση η οποία θα πρέπει να επισυναφθεί κάτω από τον ισολογισμό και θα δημοσιευθεί μαζί με τις προβλεπόμενες χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Οι σχέσεις μεταξύ των εσωτερικών και εξωτερικών ελεγκτών δεν είναι τελείως ξεκαθαρισμένες, αν και οι δύο έχουν την φροντίδα της ακρίβειας της γενικής λογιστικής, ο εξωτερικός ελεγκτής ενδιαφέρεται για τα αποτελέσματα όλης της χρονιάς, ενώ ο εσωτερικός εξετάζει τα ενδιάμεσα αποτελέσματα που αναφέρονται στη τρέχουσα διαχείριση. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται για τον έλεγχο είναι κοινά και για τους δύο, αλλά τα αποτελέσματα έχουν διαφορετική ερμηνεία. Επίσης δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι ο εξωτερικός ελεγκτής έχει προσληφθεί από τους μετόχους της εταιρείας μόνο και μόνο για να ελέγξει την κανονικότητα των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, ενώ οι εσωτερικοί ελεγκτές συμμετέχουν αποκλειστικά στις σχετικές λύσεις που δίνονται μέσα στην επιχείρηση για τη μεγιστοποίηση του κέρδους της.

Επιπλέον αξίζει να σημειωθεί, ότι για να προστατευτεί μια επιχείρηση από τις καταχρήσεις απαιτείται:

- Ισχυρός εσωτερικός έλεγχος
- Κανονικοί έλεγχοι από ανεξάρτητους ορκωτούς λογιστές
- Ασφαλιστικές δικλείδες έναντι καταχρήσεων που θα προστατεύουν την επιχείρηση μέχρι ενός ορισμένου ποσού από ζημιές οι οποίες οφείλονται στην απιστία των υπαλλήλων.

Οι εξωτερικοί ελεγκτές στην ελληνική πραγματικότητα, κατά την εξέταση τη ορθότητας των οικονομικών εκθέσεων της επιχείρησης, βασίζονται στην αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου. Μέσω της διεξαγωγής του εσωτερικού ελέγχου κατορθώνεται η πρόληψη σφαλμάτων κατά την ελεγκτική διαδικασία και τους ελέγχους τεκμηρίωσης, αλλά και την συνεπακόλουθη επαλήθευση των ποσών των οικονομικών εκθέσεων. Τέλος ο βαθμός ισχυροποίησης

του εσωτερικού ελέγχου καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και την έκταση των ελέγχων τεκμηρίωσης.

4.2 Αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου στην ναυτιλιακή επιχείρηση

Σχετικά με την αναγκαιότητα του εξωτερικού ελέγχου οι Porter, Simon και Hatherly προσδιορίζουν τρία βασικά ερωτήματα σχετικά με το πόσο αναγκαίος είναι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και αυτά είναι:

- Γιατί οι πληροφορίες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να μην είναι αξιόπιστες
- Γιατί είναι τόσο σημαντικό για τους αποδέκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να είναι αξιόπιστες οι πληροφορίες που οι καταστάσεις απεικονίζουν
- Γιατί οι αποδέκτες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν ελέγχουν μόνοι τους τις πληροφορίες αυτές

Οι απαντήσεις στα αναφερόμενα ερωτήματα συνοψίζονται σε τέσσερις βασικούς παράγοντες οι οποίοι είναι:

1. Σύγκρουση συμφερόντων

Αφενός έχουμε τις Διοικήσεις των εταιρειών οι οποίες αναλαμβάνουν την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ίσως και να προσπαθήσουν να παρουσιάσουν μια πιο ωραιοποιημένη εικόνα της επιχείρησης από την πραγματική.

Αφετέρου έχουμε τους μετόχους, τις τράπεζες και λοιπούς δανειστές οι οποίοι ενδιαφέρονται να γνωρίζουν την πραγματική κατάσταση της εταιρείας μιας

και διακυβεύουν τα συμφέροντα και τα περιουσιακά στοιχεία τους. Γίνεται λοιπόν ορατή η ύπαρξη της σύγκρουσης των συμφερόντων των δύο αυτών μερών.

2. Συνέπειες σφαλμάτων

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων βασίζουν τις επενδυτικές αποφάσεις τους στα στοιχεία που απεικονίζονται μέσα από τις καταστάσεις αυτές. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως δεν είναι δυνατόν να ρισκάρουν, να λαμβάνουν τέτοιου είδους αποφάσεις σε ψευδή ή λανθασμένα οικονομικά στοιχεία.

3. Απόσταση

Οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων δεν έχουν την δυνατότητα να βρίσκονται μέσα στην επιχείρηση ανά πάσα στιγμή προκειμένου να μπορούν να εξακριβώνουν οι ίδιοι την αξιοπιστία των πληροφοριών που παρέχουν οι καταστάσεις αυτές.

4. Πολυπλοκότητα

Καθώς το μέγεθος και ο αριθμός των επιχειρήσεων μεγαλώνει τόσο μεγαλώνει και ο όγκος των συναλλαγών τους. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια τόσο οι συναλλαγές όσο και τα λογιστικά συστήματα που τις διαχειρίζονται έχουν γίνει ιδιαίτερα πολύπλοκα, με αποτέλεσμα αφενός να υπάρχει μεγαλύτερη πιθανότητα να διαπραχθούν σφάλματα και αφετέρου οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων να μην έχουν τις γνώσεις για να αξιολογήσουν την αξιοπιστία και την εγκυρότητα των πληροφοριών που τους παρέχονται. Συμπεραίνει κανείς λοιπόν, πως παρά το υψηλό κόστος με το οποίο επιβαρύνεται μια ναυτιλιακή επιχείρηση για τον εξωτερικό έλεγχο της επωφελείται πολλαπλώς από αυτόν, με τους εξής τρόπους:

- Εξασφαλίζεται η συνεχής βελτίωση του λογιστικού της συστήματος.

- Βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα του εσωτερικού ελέγχου της.
- Αποκτούν νομιμότητα οι λογιστικές καταστάσεις της.
- Αυξάνεται η εγκυρότητα και η πληρότητα των δημοσιευμένων λογιστικών καταστάσεων όταν συνοδεύονται από το πιστοποιητικό ελέγχου.
- Διευκολύνεται η εκ μέρους της άντληση κεφαλαίων αφού ο σωστά πληροφορημένος επενδυτής αντιμετωπίζει μικρότερο κίνδυνο.
- Διευκολύνεται η διενέργεια του φορολογικού ελέγχου των βιβλίων της επειδή ο εφοριακός ελεγκτής, περιορίζει την έκταση και τον χρόνο του ελέγχου του
- Ενισχύεται ή αποδυναμώνεται η θέση των οικονομικών στελεχών της έναντι των μετόχων ανάλογα με τα πορίσματα ελέγχου.

Συνοψίζοντας τα παραπάνω, μπορούμε να θεωρήσουμε πώς ο εξωτερικός έλεγχος συντελεί στην καλή λειτουργία της επιχείρησης και στην εξασφάλιση μιας καλής εικόνας απέναντι στους μετόχους και στο επενδυτικό κοινό. Επιπροσθέτως θα μπορούσαμε να αναφέρουμε όπως υποστηρίζουν και οι Porter, Simon, και Hatherly, και εναλλακτικές ωφέλειες που προκύπτουν από τον εξωτερικό έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα, ο εξωτερικός ελεγκτής είναι ένας πλήρης γνώστης της οικονομικής κατάστασης μιας επιχείρησης και επίσης είναι ανεξάρτητος και αντικειμενικός από και προς την διοίκηση σχετικά με ζητήματα βελτίωσης του εσωτερικού ελέγχου, ανάπτυξης των λογιστικών πληροφοριακών συστημάτων και γενικά να δώσει φορολογικές, επενδυτικές και χρηματοοικονομικές συμβουλές. Εάν κοιτάζουμε την έννοια του εξωτερικού ελέγχου, ποιο σφαιρικά, θα μπορούσαμε να πούμε πως ο εξωτερικός έλεγχος ωφελεί ακόμα και την ίδια την κοινωνία, ως σύνολο, μιας και εξασφαλίζει την ομαλή λειτουργία των αγορών και παράλληλα διασφαλίζει την ακεραιότητα των διοικήσεων των εταιρειών

4.3 Εταιρείες που υπάγονται υποχρεωτικά στην διαδικασία του εξωτερικού ελέγχου

Με βάση το άρθρο 2 του Π.Δ. 226/9220, όπως αναφέραμε και παραπάνω άλλωστε, η σύσταση και λειτουργία του Σ.Ο.Ε.Λ. αποβλέπει στην άσκηση του ελέγχου της οικονομικής διαχειρίσεως των πάσης φύσεως δημοσίων και ιδιωτικών οργανισμών και επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων, ανεξαρτήτως της νομικής τους μορφής (ιδρύματος εταιρείας ή άλλου νομικού προσώπου δημόσιου ή ιδιωτικού δικαίου), από πρόσωπα με αυξημένα επαγγελματικά προσόντα, που ασκούν το έργο τους με διαφάνεια και υπευθυνότητα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα και αξιοπιστία των πορισμάτων των διενεργούντων ελέγχων, σύμφωνα με τα διεθνώς αναγνωρισμένα ελεγκτικά πρότυπα και τους όρους που τίθενται από την εσωτερική και την κοινοτική νομοθεσία. Με βάση το άρθρο 3 του Π.Δ. 226/9221 σε υποχρεωτικό τακτικό έλεγχο της οικονομικής διαχείρισης και των οικονομικών καταστάσεων υπάγονται:

- Τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, πλην των δήμων και κοινοτήτων
- Τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που εξυπηρετούν δημόσιο ή κοινωφελή σκοπό και επιχορηγούνται από το κράτος ή απολαύουν ιδιαίτερων προνομίων, βάσει ειδικής διατάξεως νόμου ή κατ' εξουσιοδότηση τούτου.
- Οι τράπεζες, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου, οι εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων, οι εταιρίες χρηματοδοτικών μισθώσεων και οι ενώσεις συνεταιριστικών οργανώσεων.
- Οι ανώνυμες εταιρείες, οι εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, οι ετερόρρυθμες κατά μετοχές εταιριών και οι κοινοπραξίες αυτών
- Οι ενοποιημένοι λογαριασμοί (οικονομικές καταστάσεις) του άρθρου 100 παρ. 1 του Κ.Ν. 2190 /1920 των συνδεδεμένων επιχειρήσεων.
- Οι ανώνυμες εταιρείες, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο, καθώς και οι ανώνυμες εταιρίες των οποίων το μετοχικό κεφάλαιο, εν λόγω ή εν μέρει, έχει αναληφθεί ε δημόσια εγγραφή.
- Οι εταιρείες ή οργανισμοί ή και δραστηριότητες γενικά που με βάση τις διατάξεις του νόμου υπάγονται στον υποχρεωτικό έλεγχο Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών

4.4 Οφέλη εξωτερικού ελέγχου

Οι ιδιοκτήτες ή γενική διευθυντές των επιχειρήσεων συχνά περνούν άφθονα χρονικά διαστήματα όσο αναφορά την διαχείριση των οικονομικών πληροφοριών της εταιρείας τους. Ο λογιστικός έλεγχος είναι το κύριο εργαλείο για την καταγραφή, την αναφορά και την ανάλυση χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους εξωτερικούς ελέγχους για να αναθεωρήσουν την λογιστική τους διαδικασία και τις οικονομικές τους πληροφορίες.

Ένα από τα σημαντικότερα οφέλη που παρέχει ο εξωτερικός έλεγχος μέσω της διεξαγωγής του είναι η παροχή ισχύος. Οι εξωτερικοί έλεγχοι παρέχουν μια αντικειμενική γνώμη σχετικά με την λογιστική διαδικασία μιας μικρής επιχείρησης. Πολλοί ιδιοκτήτες μικρών επιχειρήσεων δεν έχουν μια εις βάθος κατανόηση όσο αναφορά την κατανόηση των λογιστικών αρχών, απλώς καταρτίζουν τις λογιστικές πληροφορίες όσο το δυνατόν καλύτερα σύμφωνα με τους βασικούς λογιστικούς κανόνες. Οι επαγγελματίες ελεγκτές μπορούν να αναθεωρήσουν αυτές τις πληροφορίες και να δώσουν στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων την δυνατότητα να δουν την ακρίβεια και την εγκυρότητα των λογιστικών πληροφοριών. Οι έγκυρες λογιστικές πληροφορίες μπορούν να βοηθήσουν τους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων να εξασφαλίσουν εξωτερική χρηματοδότηση από τους δανειστές και τους επενδυτές.

Άλλο ένα σημαντικό όφελος που προσφέρει ο εξωτερικός έλεγχος είναι η ανακάλυψη σφαλμάτων. Οι ιδιοκτήτες των ναυτιλιακών επιχειρήσεων μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους εξωτερικούς ελέγχους για να εντοπίσουν σφάλματα στην λογιστική τους διαδικασία. Τα σφάλματα στις λογιστικές πληροφορίες ενδέχεται να απαγορεύουν στους ιδιοκτήτες των ναυτιλιακών επιχειρήσεων να λαμβάνουν όσο το δυνατόν καλύτερες αποφάσεις για την εταιρεία τους. Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων μπορεί επίσης να δυσκολεύονται να αναθεωρήσουν τις ιστορικές χρηματοοικονομικές πληροφορίες και να ανακαλύψουν τις τάσεις εάν υπάρξουν σφάλματα. Οι τάσεις επιτρέπουν στους ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων να προγραμματίσουν την μελλοντική παραγωγή και να εκτιμήσουν τις πωλήσεις τους για τους επόμενους μήνες. Οι εξωτερικοί έλεγχοι διασφαλίζουν επίσης ότι οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων καταγράφουν χρηματοοικονομικές συναλλαγές σύμφωνα με τις γενικά αποδεκτές λογιστικές αρχές (GAAP). Το GAAP είναι η υψηλότερη αρχή των ΗΠΑ σχετικά με τα λογιστικά πρότυπα και πρέπει να τηρείται κατά την προετοιμασία των οικονομικών πληροφοριών της επιχείρησης.

Επιπλέον άλλο ένα σημαντικό όφελος που απορρέει μέσω της εφαρμογής του εξωτερικού ελέγχου είναι ότι ο εξωτερικός έλεγχος περιορίζει αισθητά τα νομικά και φορολογικά θέματα. Οι επαγγελματίες ελεγκτές παρέχουν στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πληροφορίες σχετικά με τα νομικά και φορολογικά θέματα που σχετίζονται με λογιστικές πληροφορίες. Νομικά ζητήματα προκύπτουν όταν οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων παρέχουν ανακριβείς ή ψευδείς λογιστικές πληροφορίες σε δανειστές, επενδυτές και το ευρύ κοινό. Οι ιδιοκτήτες επιχειρήσεων είναι συνήθως υπεύθυνοι για την μη ακριβή αναφορά των οικονομικών στοιχείων της εταιρείας τους. Οι εσφαλμένες λογιστικές πληροφορίες μπορούν να αυξήσουν την φορολογική υποχρέωση μιας εταιρείας. Η υπερεκτίμηση του εισοδήματος, της αξίας του αποθέματος ή άλλων στοιχείων μπορεί να αυξήσει σημαντικά το ποσό των φορών που οφείλει η εταιρεία. Οι μικρές επιχειρήσεις που είναι οργανωμένες ως ατομικές επιχειρήσεις χρειάζονται επίσης ακριβείς λογιστικές πληροφορίες, καθώς το εισόδημα θα αναφέρονται στην επιστροφή φόρου εισοδήματος του ιδιοκτήτη της επιχείρησης.

Τέλος σημαντικό προνόμιο του εξωτερικού ελέγχου θεωρείται η παροχή εκπαίδευσης απέναντι στον ιδιοκτήτη της ναυτιλιακής επιχείρησης. Οι εξωτερικοί έλεγχοι μπορούν να βοηθήσουν στην εκπαίδευση των ιδιοκτητών σχετικά με τη σημασία των λογιστικών πληροφοριών στις επιχειρήσεις. Οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων συχνά συνεργάζονται στενά με εξωτερικούς ελεγκτές προκειμένου να βελτιώσουν την λογιστική τους διαδικασία. Οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούν να παρέχουν στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων πληροφορίες σχετικά με τα τρέχοντα λογιστικά θέματα. Οι δημόσιες εταιρείες λογιστικής μπορούν επίσης να παρέχουν στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων δωρεάν εκπαιδευτικά σεμινάρια για την βελτίωση της λογιστικής τους διαδικασίας. Η δημιουργία μιας προσωπικής σχέσης με μια δημόσια εταιρεία λογιστικής παρέχει στους ιδιοκτήτες επιχειρήσεων επαγγελματική εικόνα για μελλοντικές λογιστικές ερωτήσεις.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από το σύνολο της πτυχιακής εργασίας είναι πολυποίκιλα και μας παρουσιάζουν πόσο σημαντική είναι η ύπαρξη του ελέγχου στον κλάδο της ναυτιλίας, αλλά και γενικότερα της οικονομίας με βασικό γνώμονα την ελεγκτική διαδικασία. Διακρίνουμε πως αυτοί οι δύο κλάδοι είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους, με απώτερο σκοπό και κύριο μέλημα την εύρυθμη λειτουργία κάθε τμήματος της ναυτιλιακής εταιρείας, έτσι ώστε να παραχθούν με ασφάλεια και με αξιοπιστία τα αποτελέσματα, τα οποία αντιπροσωπεύουν τον στόχο της ναυτιλιακής επιχείρησης. Παρατηρούμε επίσης πως στις περιπτώσεις όπου δεν συνυπάρχει και δεν εναρμονίζεται η ελεγκτική με τον ποιοτικό έλεγχο τα αποτελέσματα τα οποία προκύπτουν δεν είναι καθόλου ευχάριστα και εγκυμονούν απειλές, οικονομική κίνδυνοι, και ανεπανόρθωτες βλάβες επάνω στο οργανοσιακό και λειτουργικό κομμάτι της εταιρείας.

Επιπλέον διευκρινίζεται πως η εφαρμογή των εσωτερικών και των εξωτερικών ελέγχων πάνω στην ναυτιλιακή επιχείρηση είναι άκρος απαραίτητη και επικοδομητική όσο αναφορά το κομμάτι της εξέλιξης της ναυτιλιακής εταιρείας.

Ανακεφαλαιώνοντας καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι για να παραχθεί υψηλής ποιότητας ελεγκτικό έργο και παραλλήλως ποιοτικός έλεγχος απαιτείται η άψογη συμβολή όλων των ενδιαφερομένων, από τους εργαζόμενους ε ως τους οικονομικούς διευθυντές και τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές.

Τα αποτελέσματα τα οποία θα προκύψουν από αυτή την άψογη συνύπαρξη είναι αναμφίβολο πως θα θέσουν τις θεμέλιες βάσεις για επιτυχημένες μελλοντικές κινήσεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη βιβλιογραφία

- Ευαγγέλου Α. Σ. και Γιαννόπουλου Ι. Γ. (2017) «Οικονομική Εκμετάλλευση Πλοίου» Αθήνα: Εκδόσεις ΊΔΡΥΜΑ ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ
- Καραμάνης Κ. (2008) « Σύγχρονη ελεγκτική θεωρία και πρακτική σύμφωνα με τα διεθνή ελεγκτικά πρότυπα » 1^η Έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις ΟΠΑ ΑΥΕΒ
- Πρωτοψάλτης Ν. Γ. και Σαρακοστίδης Σ. Π. (2003) « Ελεγκτική ναυτιλιακών επιχειρήσεων » Αθήνα: Εκδόσεις ΑΘ. ΣΤΑΝΟΥΔΗΣ

Ηλεκτρονική βιβλιογραφία

- <https://www.accountancygreece.gr/%CE%B5%CF%83%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B5%CE%BE%CF%89%CF%84%CE%B5%CF%81%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82-%CE%AD%CE%BB%CE%B5%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%82-%CE%B4%CE%B9/>
(Πρόσβαση 10 Μαρτίου 2020)
- <http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGL-C122/38/219,1101/>
(Πρόσβαση 15 Μαρτίου 2020)
- <https://www.stealth.gr/>
(Πρόσβαση 27 Μαρτίου 2020)
- <https://olympic-shipping.jobs.net/en-GB/page/internal>
(Πρόσβαση 3 Απριλίου 2020)

- <https://www.esofia.net/sites/default/files/indicative-capital/chapter-68397299.pdf>
(Πρόσβαση 14 Απριλίου 2020)
- https://media.wiley.com/product_data/excerpt/51/04709744/0470974451-1.pdf
(Πρόσβαση 18 Απριλίου 2020)
- <https://smallbusiness.chron.com/benefits-external-audit-4068.html>
(Πρόσβαση 21 Απριλίου 2020)